GENERALINIO ADVOKATO PAOLO MENGOZZI IŠVADA,

pateikta 2009 m. rugsėjo 15 d.[1]

I — Įžanga

1. Šiuo apeliaciniu skundu *Internationaler Hilfsfonds eV*, humanitarinės pagalbos srityje veikianti nevyriausybinė organizacija, iš esmės prašo, pirma, kad Teisingumo Teismas panaikintų 2008 m. birželio 5 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimą[2] (toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo šis teismas atmetė kaip nepriimtiną apeliantės pareikštą ieškinį dėl tariamai 2005 m. vasario 14 d. Komisijos laiške esančio sprendimo, kuriuo jai nebuvo leista susipažinti su tam tikrais dokumentais, ir, antra, kad Teisingumo Teismas panaikintų minėtą sprendimą ir priimtų galutinį sprendimą dėl bylos esmės.

II — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisės aktai dėl galimybės visuomenei susipažinti su Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Bendrijų Komisijos dokumentais*

2. 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais[3] (OL L 145, p. 43) nustatyti EB 255 straipsnyje numatytos teisės susipažinti su šių institucijų dokumentais principai, sąlygos ir apribojimai. Šis reglamentas taikomas nuo 2001 m. gruodžio 3 dienos.

3. Pagal Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą galimybė susipažinti su dokumentu, kuriame pareikšta vidaus reikmėms skirta nuomonė, esanti svarstymų ir preliminarių konsultacijų minimos institucijos viduje dalimi, nesuteikiama netgi po to,

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — Sprendimas *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją* (T-141/05).

3 — OL L 145, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 331.

kai sprendimas jau yra priimtas, jei dokumento atskleidimas rimtai pakenktų institucijos sprendimų priėmimo procesui, nebent atskleidimo reikalautų viršesnis viešasis interesas.

4. Pagal Reglamento Nr. 1049/2001 6 straipsnio 1 dalį paraiškos dėl galimybės susipažinti su dokumentais pateikiamos raštiška forma, įskaitant elektroninę, ir pareiškėjas nebūtinai turi nurodyti paraiškos pateikimo priežastį.

5. Šiuo klausimu Reglamente Nr. 1049/2001 išskiriamas pirminių paraiškų ir pakartotinių paraiškų tvarkymas.

6. Dėl pirminių paraiškų tvarkymo Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Paraiška dėl galimybės susipažinti su dokumentais yra vykdoma nedelsiant. Prašytojui išsiunčiamas patvirtinimas apie paraiškos gavimą. Per 15 darbo dienų nuo paraiškos užregistravimo institucija arba duoda leidimą susipažinti su dokumentu ir per tą laikotarpį suteikia tokią galimybę pagal 10 straipsnį, arba pareiškėjui raštu nurodo visiško arba dalinio atsisakymo priežastį bei informuoja jį apie jo teisę pateikti kartotinę paraišką pagal šio straipsnio 2 dalį.

2. Visiško arba dalinio atsisakymo atveju pareiškėjas gali per 15 darbo dienų nuo institucijos atsakymo gavimo pateikti kartotinę paraišką, prašydamas, kad institucija dar kartą peržiūrėtų savo poziciją.“

7. Dėl kartotinių paraiškų tvarkymo Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kartotinė paraiška yra vykdoma nedelsiant. Per 15 darbo dienų nuo tokios paraiškos užregistravimo institucija arba duoda leidimą susipažinti su dokumentu ir per tą laikotarpį suteikia tokią galimybę pagal 10 straipsnį, arba prašytojui raštu nurodo visiško arba dalinio atsisakymo priežastį. Visiško arba dalinio atsisakymo atveju institucija informuoja prašytoją apie tai, kokiomis priemonėmis jis

gali ginti savo teises, tai yra: jis gali pradėti teisminį procesą prieš instituciją ir (arba) paduoti skundą ombudsmenui atitinkamai (EB) 230 ir 195 straipsniuose numatytomis sąlygomis.“

8. Be to, pagal 2001 m. gruodžio 5 d. Komisijos sprendimo 2001/937/EB, EAPB, Euratomas, iš dalies keičiančio Komisijos darbo tvarkos taisykles[4], priedo 2 straipsnio pirmą ir antrą pastraipas visos paraiškos dėl galimybės susipažinti su dokumentais siunčiami paštu, faksu arba elektroniniu paštu Komisijos Generaliniam sekretoriatui arba atitinkamam Generaliniam direktoratui ar departamentui. Be to, Komisija turi pateikti atsakymą į pirminę ir kartotinę paraišką dėl galimybės susipažinti su dokumentais per 15 darbo dienų nuo paraiškos užregistravimo datos. Sudėtingų arba didelės apimties paraiškų atveju šis terminas gali būti 15 darbo dienų pratęstas. Būtina nurodyti priežastis, dėl kurių pratęsiamas terminas, apie tai iš anksto pranešus pareiškėjui.

9. Dėl pirminių paraiškų tvarkymo Sprendimo 2001/937 priedo 3 straipsnyje numatyta, kad pareiškėjui atsakymą į paraišką pateikia generalinis direktorius arba atitinkamo departamento vadovas, arba tam tikslui Generaliniame sekretoriate paskirtas direktorius, arba tam tikslui paskirtas personalo narys. Be to, šioje nuostatoje nurodoma, kad kiekviename atsakyme, kuris yra nors iš dalies neigiamas, pareiškėjas informuojamas apie jo teisę gavus atsakymą per 15 darbo dienų pateikti kartotinę paraišką Komisijos Generaliniam sekretoriui.

10. Dėl kartotinių paraiškų tvarkymo Sprendimo 2001/937 priedo 4 straipsnyje numatyta, kad Generalinis sekretorius yra įgaliotas priimti sprendimus dėl patvirtinančių paraiškų, kuriam sprendimą parengti padeda atitinkamas Generalinis direktoratas arba departamentas. Šiame straipsnyje taip pat numatoma, kad sprendimą priima Generalinis sekretorius, Teisinei tarnybai pritarus. Pareiškėjui apie sprendimą pranešama raštu, jei galima, elektroninėmis priemonėmis, informuojant apie jo teisę kreiptis su ieškiniu į Pirmosios instancijos teismą arba pateikti skundą Europos ombudsmenui.

B — *Bendrijos teisės aktai dėl skundų Europos ombudsmenui*

11. EB 195 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta:

„Eidamas savo pareigas (ombudsmenas), jo nuomone, reikalingus tyrimus atlieka arba savo paties iniciatyva, arba remdamasis jam tiesiogiai ar per Europos Parlamento narį pateiktais skundais, išskyrus atvejus, kai

4 — OL L 345, p. 94; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 408.

įtariamieji faktai yra ar jau buvo nagrinėjami teismine tvarka. Tais atvejais, kai (ombudsmenas) nustato netinkamo administravimo atvejį, jis šiuo reikalu kreipiasi į atitinkamą instituciją, kuri per tris mėnesius privalo informuoti jį apie savo požiūrį. Paskui (ombudsmenas) siunčia pranešimą Europos Parlamentui ir atitinkamai institucijai. Skundą pateikęs asmuo informuojamas apie tokių tyrimų rezultatus."

12. Pagal 1994 m. kovo 9 d. Europos Parlamento sprendimo 94/262/EAPB, EB, Euratomas dėl ombudsmeno pareigų atlikimą reglamentuojančių nuostatų ir bendrųjų sąlygų[5], iš dalies pakeisto 2002 m. kovo 14 d. Europos Parlamento sprendimu 2002/262/EB, EAPB, Euratomas[6] (toliau – Sprendimas 94/262), 2 straipsnio 6 dalį Europos ombudsmenui pateikiami skundai nedaro įtakos terminams pateikti apeliaciją administraciniame arba teismo procese. Pagal to paties straipsnio 7 dalies nuostatas, jei ombudsmenas turi pripažinti skundą nepriimtinu arba nutraukti jo nagrinėjimą dėl to, kad skunde pateikiami faktai nagrinėjami ar buvo išnagrinėti teismo keliu, visų jo iki to momento atliktų tyrimų rezultatai turi būti sutvarkyti nesiimant jokių tolesnių veiksmų.

5 — OL L 113, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 283.

6 — OL L 92, p. 13; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 38.

13. 2002 m. liepos 8 d. Europos ombudsmeno sprendimo, kuriuo priimamos Sprendimo 94/262 įgyvendinimo nuostatos, iš dalies pakeisto 2004 m. balandžio 5 d., 6 straipsnyje „Draugiški sprendimai" numatyta:

„6.1. Jei ombudsmenas nustato netinkamo administravimo atvejį, jis kaip galima geriau bendradarbiauja su atitinkama institucija ir ieško draugiško sprendimo dėl netinkamo administravimo atvejo pašalinimo bei skundo patenkinimo.

6.2. Jei ombudsmenas mano, jog toks bendradarbiavimas vyko sėkmingai, jis baigia bylą, pateikdamas motyvuotą sprendimą. Apie sprendimą jis praneša skundo pareiškėjui ir atitinkamai institucijai.

6.3. Jei ombudsmenas mano, jog draugiškas sprendimas nėra įmanomas, ar jog draugiško sprendimo nepavyko rasti, jis arba baigia bylą, pateikdamas motyvuotą sprendimą, kuriame gali būti pareikštos kritinės pastabos, arba pateikia pranešimą su rekomendacijų projektu."

14. 2002 m. liepos 8 d. Europos ombudsmeno sprendimo, iš dalies pakeisto 2004 m. balandžio 5 d., 8 straipsnyje „Pranešimai ir rekomendacijos“ nurodyta:

„8.1. Ombudsmenas atitinkamai institucijai pateikia pranešimą su rekomendacijų projektu, jei jis mano, jog:

a) atitinkama institucija gali panaikinti netinkamo administravimo atvejį arba

b) netinkamo administravimo atvejis turi visuotinę reikšmę.

8.2. Ombudsmenas siunčia savo pranešimo kopiją ir rekomendacijų projektą atitinkamai institucijai bei skundo pareiškėjui.

8.3. Atitinkama institucija per tris mėnesius atsiunčia ombudsmenui savo išsamią nuomonę. Išsamioje nuomonėje gali būti išreikštas sutikimas su ombudsmeno sprendimu bei aprašytos priemonės, reikalingos rekomendacijų projekto nuostatoms įgyvendinti.

8.4. Jei ombudsmenas nemano, jog išsami nuomonė yra priimtina, jis gali pateikti specialų pranešimą dėl netinkamo administravimo atvejo Europos Parlamentui. Pranešime gali būti numatytos ir rekomendacijos. Ombudsmenas siunčia pranešimo kopijas atitinkamai institucijai bei skundo pareiškėjui.“

III — Aplinkybės, šalių reikalavimai ir procesas Teisingumo Teisme

15. 1998 m. apeliantė ir Komisija pasirašė sutartį LIEN 97-2011 dėl jos Kazachstane organizuojamos medicinos pagalbos programos bendro finansavimo.

16. Komijai vienašališkai nutraukus sutartį LIEN 97-2011 ir pateikus reikalavimą sugrąžinti skirtas lėšas, dėl ko apeliantė 2002 m. kovo 7 d. pateikė skundą ombudsmenui, 2002 m. kovo 9 d. apeliantė pateikė paraišką Komisijai dėl galimybės susipažinti dokumentais, susijusiais su minėta sutartimi.

17. 2002 m. liepos 8 d. Komisija pateikė apeliantei keturių bylų medžiagose esančių dokumentų sąrašą. Remdamasi Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalimi, ji atmetė apeliantės paraišką, kiek ji susijusi su kai kuriais pirmųjų trijų bylų medžiagose ir su visais ketvirtosios bylos medžiagoje esančiais dokumentais.

18. 2002 m. liepos 11 d. apeliantė Komisijos pirmininko paprašė leisti susipažinti su visais dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011.

19. 2002 m. liepos 26 d. Komisija apeliantei pateikė atsakymą, kuriame buvo teikiama nuoroda į 2002 m. liepos 8 d. laišką.

20. 2002 m. rugpjūčio 26 d. apeliantė susipažino su bylų medžiaga, su kuria Komisija jai suteikė galimybę susipažinti.

21. 2003 m. kovo mėn. ombudsmenas baigė nagrinėti 2002 m. kovo 7 d. apeliantės pateiktą skundą dėl Komisijos vienašalio minėtos sutarties nutraukimo ir reikalavimo sugrąžinti skirtas lėšas. Be kita ko, jis padarė išvadą, kad, jo manymu, Komisija ir apeliantė surado draugišką sprendimą.

22. 2003 m. spalio mėn. pradžioje Komisija ir apeliantė konstatavo, kad jos vis dėlto negali pasiekti tokio draugiško sprendimo.

23. 2003 m. spalio 6 d. apeliantė pateikė ombudsmenui skundą dėl Komisijos atsisakymo suteikti galimybę susipažinti su visais dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011.

24. 2004 m. liepos 15 d. ombudsmenas pateikė Komisijai rekomendacijos projektą, kuriame konstatavo, kad Komisija netinkamai išnagrinėjo apeliantės paraišką dėl galimybės susipažinti su visais dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011, ir paragino Komisiją šią paraišką išnagrinėti iš naujo. Be to, jis rekomendavo Komisijai leisti susipažinti su minėtais dokumentais, nebent ji galėtų įrodyti, kad toks susipažinimas atitinka vieną iš Reglamente Nr. 1049/2001 numatytų išimčių.

25. 2004 m. spalio 12 d. Komisija ombudsmenui pateikė išsamią nuomonę, kurioje informavo, kad sutiko su rekomendacijos

projektu ir iš naujo išnagrinėjo apeliantės pateiktą paraišką dėl galimybės susipažinti su dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011. Vis dėlto, net ir iš naujo išnagrinėjusi paraišką, ji nepakeitė sprendimo atsisakyti suteikti apeliantei galimybę susipažinti su dokumentais, su kuriais anksčiau neleido susipažinti, išskyrus penkis dokumentus, kurie buvo pridėti prie nuomonės kopijos.

26. 2004 m. gruodžio 14 d. ombudsmenas priėmė galutinį sprendimą dėl 2003 m. spalio 6 d. apeliantės pateikto skundo. Išvadoje ombudsmenas kritiškai įvertino šioje byloje Komisijos taikytą administracinę praktiką. Šiuo klausimu jis konstatavo, kad tai, jog Komisija nenurodė tinkamų priežasčių, pateisinančių atsisakymą apeliantei suteikti galimybę susipažinti su daugeliu dokumentų, susijusių su sutartimi LIEN 97-2011, prilygo netinkamo administravimo atvejui. Vis dėlto nurodęs, kad Europos Parlamentas negali imtis priemonių, galinčių paremti apeliantės ir ombudsmeno poziciją šioje byloje, jis manė, kad nėra reikalo pateikti specialų pranešimą Parlamentui, ir nusprendė baigti apeliantės skundo nagrinėjimo procedūrą.

27. 2004 m. gruodžio 22 d. apeliantė, remdamasi 2004 m. gruodžio 14 d. ombudsmeno sprendimo išvadomis, pateikė Komisijai paraišką dėl galimybės susipažinti su visais dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011.

28. 2005 m. vasario 14 d. atsakydamas į šią paraišką Bendradarbiavimo biuro „EuropeAid“ Paramos operacijoms direktorato direktorius apeliantės advokatui išsiuntė laišką, kuriame nurodė, kad dėl 2004 m. gruodžio 14 d. ombudsmeno sprendimo priėmusi poziciją Komisija neketina suteikti galimybės susipažinti su dokumentais, kuriems taikomos Reglamente Nr. 1049/2001 numatytos išimtys, išskyrus dokumentus, kurie jau buvo pateikti susipažinti 2002 m. rugpjūčio 26 d., ir prie 2004 m. spalio 12 d. išsamios nuomonės pridėtus penkis dokumentus, kurių turinys buvo perduotas apeliantei.

29. 2005 m. balandžio 11 d. apeliantė pareiškė ieškinį Pirmosios instancijos teisme, reikalaudama panaikinti tariamai 2005 m. vasario 14 d. Komisijos laiške esantį sprendimą.

30. Skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas iš esmės nusprendė, kad 2005 m. vasario 14 d. laiškas buvo tik 2002 m. liepos 26 d. sprendimą, kuris apeliantei tapo galutinis, patvirtinantis aktas ir todėl ieškinys dėl šio akto turi būti pripažintas nepriimtinu. Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas visų pirma atmetė apeliantės teiginį, kad 2004 m. gruodžio 14 d. ombudsmeno sprendimo išvados ir nagrinėjant apeliantės skundą atlikto tyrimo eiga bei rezultatai buvo nauji įrodymai, pateisinantys ieškinio pareiškimo

terminų atnaujinimą. Jis taip pat konstatavo, kad prieš priimant tariamai 2005 m. vasario 14 d. Komisijos laiške esantį sprendimą nebuvo iš naujo išnagrinėta apeliantės situacija.

31. Papildomai Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad netgi darant prielaidą, jog 2005 m. vasario 14 d. laiškas nėra tik 2002 m. liepos 26 d. sprendimą patvirtinantis aktas, apeliantės dėl šio akto pareikštas ieškinys būtų per ankstyvas, nes minėtas laiškas yra tik atsakymas į pirminę paraišką Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 1 dalies prasme, kurį gavusi apeliantė turėjo pateikti kartotinę paraišką minėto reglamento 7 straipsnio 2 dalies prasme.

32. Taigi Pirmosios instancijos teismas pripažino ieškinį nepriimtinu ir priteisė iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas.

33. 2008 m. rugpjūčio 7 d. Teisingumo Teismo kanceliarijai pateiktu dokumentu apeliantė pateikė apeliacinį skundą dėl skundžiamo sprendimo. Visų pirma ji prašo Teisingumo Teismo panaikinti skundžiamą sprendimą, panaikinti 2005 m. vasario 14 d. laiške esantį sprendimą, priimti galutinį sprendimą dėl bylos esmės ir priteisti iš Komisijos visas bylinėjimosi išlaidas. Subsidiariai apeliantė prašo Teisingumo Teismo grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui.

34. Atsiliepime į apeliacinį skundą Komisija Teisingumo Teismo prašo atmesti apeliacinį skundą kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies nepagrįstą bei priteisti iš apeliantės bylinėjimosi šioje instancijoje išlaidas.

35. Teisingumo Teismas išklausė apeliantę ir Komisiją per 2009 m. birželio 30 d. vykusį teismo posėdį. Be kita ko, teismo posėdžio tikslais šalių buvo prašoma didžiausią dėmesį skirti, į tai, kokias pasekmes turėjo Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalyje reikalaujamos nuorodos į teisių gynimo priemones nepateikimas sprendime, kuriuo buvo atmestas prašymas susipažinti su dokumentais, ir ypač į klausimą, ar pradedamas skaičiuoti ieškinio dėl tokio sprendimo pareiškimo terminas ir ar Reglamento Nr. 1049/2001 taikymo aplinkybėmis yra taikoma teismo praktika, susijusi su ieškinio dėl panaikinimo, pareikšto dėl vien ankstesnį per nustatytus terminus neginčytą aktą patvirtinančio akto, nepriimtinumu.

IV — Teisinė analizė

A — *Pirminiai vertinimai*

36. Savo reikalavimus dėl skundžiamo sprendimo panaikinimo apeliantė grindžia trimis apeliacinio skundo pagrindais, kurie susiję su

atitinkamai klaidingu teisiniu vertinimu, kad 2002 m. liepos 26 d. laiške buvo sprendimas, dėl kurio galima pareikšti ieškinį, klaidingu teisiniu vertinimu, kad 2005 m. vasario 14 d. laiškas buvo tik patvirtinantis aktas, ir klaidingu Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 2 dalies vertinimu.

37. Svarbu pažymėti, kad du pirmieji apeliantės nurodyti pagrindai yra nukreipti prieš Pirmosios instancijos teismo pagrindinį vertinimą, kuriuo pripažįstama, kad pirmojoje instancijoje ginčytas aktas yra vien 2002 m. liepos 26 d. laiške esantį sprendimą patvirtinantis aktas.

38. Trečiasis pagrindas, atvirkščiai, yra susijęs su Pirmosios instancijos teismo „siekiant išsamumo“ atliktu vertinimu, kuriuo konstatuota, kad ieškinys buvo per ankstyvas, ir kuris pagrįstas visiškai priešinga prielaida nei pagrindinio vertinimo išvada, t. y. kad pirmojoje instancijoje ginčytas teisės aktas nėra vien patvirtinantis aktas.

39. Taigi šią antrąją vertinimo dalį Pirmosios instancijos teismas atliko ne tik siekdamas išsamumo, bet ir kaip alternatyvą tuo atveju, jei, kaip teigė apeliantė, skundžiamas teisės aktas negalėtų būti pripažįstamas vien patvirtinančiu aktu.

40. Nors tokios teisminės technikos naudojimą ir būtų galima kritikuoti pirmiausia dėl to, kad ji atskleidžia bylą iš esmės nagrinėjančio teismo tam tikrą abejonę dėl teisingos Bendrijos akto teisinės kvalifikacijos, jis negali būti pakankamas pagrindas panaikinti skundžiamą sprendimą, ypač kai, kaip ir šioje byloje, antroji Pirmosios instancijos teismo vertinimo dalis yra skirta tiesiogiai atsakyti į apeliantės nurodytus argumentus dėl jos ieškinio pirmojoje instancijoje priimtinumo.

41. Kaip atsiliepime į apeliacinį skundą teisingai pažymėjo Komisija, net jei pagrindinis Pirmosios instancijos teismo vertinimas turėtų būti atmestas, norint, kad dėl apeliacinio skundo būtų panaikintas skundžiamas sprendimas ir Teisingumo Teismas konstatuotų, jog ieškinys pirmojoje instancijoje buvo priimtinas, apeliacinį skundą nagrinėjantis teismas taip pat būtinai turėtų patenkinti trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą.

42. Atvirkščiai, jei trečiasis apeliacinio skundo pagrindas turėtų būti atmestas, Teisingumo Teismas būtinai turėtų pripažinti, kad ieškinio pirmojoje instancijoje pripažinimas nepriimtinu buvo pagrįstas, nesvarbu, koks būtų jo sprendimas dėl pirmųjų dviejų apeliacinio skundo pagrindų.

43. Dėl to manau, kad visų pirma reikia išnagrinėti trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą. Tik jei šis pagrindas būtų patenkintas, Teisingumo Teismas privalėtų patikrinti bent vieno iš pirmųjų dviejų apeliacinio skundo pagrindų pagrįstumą.

44. Vis dėlto jau šioje vietoje turiu pažymėti, kad, mano manymu, trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą reikia atmesti, o dėl to turėtų būti atmestas ir visas apeliacinis skundas. Taigi pirmąjį ir antrąjį apeliacinio skundo pagrindus išnagrinėsiu tik subsidiariai.

B — *Dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su klaidingu Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 2 dalies aiškinimu*

1. Šalių argumentai

45. Visų pirma apeliantė nurodo, kad skundžiamo sprendimo 105–108 punktuose pateiktas vertinimas patvirtina pirmojoje instancijoje jos gintą požiūrį, jog 2004 m. gruodžio 22 d. pateikta paraiška dėl galimybės susipažinti su dokumentais turėtų būti pripažįstama visiškai nauja pirmąja paraiška Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 1 dalies prasme, kurią, beje, Komisija taip ir turėjo vertinti. Vis dėlto apeliantė nesupranta, kaip Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 109–110 punktuose galėjo padaryti išvadą, kad skundžiamame akte esantis atsakymas yra pirminis atsakymas, dėl kurio apeliantė turėjo pateikti kartotinę paraišką Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 2 dalies prasme, o ne ieškinį Pirmosios instancijos teismui pagal EB 230 straipsnį. Apeliantės manymu, ypač atsižvelgiant į aiškų ir galutinį atsakymą 2005 m. vasario 15 d. laiške, buvo netikslinga ją įpareigoti pateikti Komisijai naują kartotinę paraišką, dėl kurios ji tik būtų praradusi laiko ir patyrusi papildomų išlaidų advokatams. Be to, ji teigia, kad Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta fakultatyvi nuostata ir kad, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, ji neprivalėjo pateikti naujos kartotinės paraiškos. Apeliantė taip pat kaltina Pirmosios instancijos teismą, kad jis padarė procedūros klaidą, kai atmetė jos prašymą papildyti 2007 m. vasario 1 d. teismo posėdžio pranešimą, kad šiame būtų nurodytas argumentas dėl Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų nuostatų fakultatyvaus pobūdžio.

46. Komisija siūlo atmesti šį pagrindą pažymėdama, kad, pirma, apeliantė pripažino, jog nepateikė kartotinės paraiškos pagal Reglamentą Nr. 1049/2001 ir, antra, pirminis atsakymas minėto reglamento 7 straipsnio 1 dalies prasme nėra aktas, dėl kurio galima pareikšti ieškinį.

2. Vertinimas

47. Pirmiausia, kaip jau buvo nurodyta, skundžiamo sprendimo 103–110 punktuose Pirmosios instancijos teismas savo argumentus grindžia hipoteze, kad pirmojoje instancijoje ginčytas aktas (2005 m. vasario 14 d. laiškas) nebuvo tik 2002 m. liepos 26 d. laiške esantį sprendimą patvirtinantis aktas, kaip, beje, tai teigė ir apeliantė. Iš tiesų ji Pirmosios instancijos teismui nurodė (ir nekeičia savo pozicijos Teisingumo Teisme per šį apeliacinį procesą), kad 2004 m. gruodžio 22 d. Komisijai jos pateikta paraiška dėl galimybės susipažinti su dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011, buvo pirminė (visiškai nauja) paraiška Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 1 dalies prasme.

48. Pažymėsiu, kad nei pirmojoje instancijoje, nei per šį apeliacinį procesą apeliantė negrindė savo kaltinimų argumentu, jog Reglamento Nr. 1049/2001 *taikymo kontekste* tiesiog nėra taikoma Teisingumo Teismo praktika dėl ieškinio, pareikšto dėl vien ankstesnį per nustatytus terminus neginčytą aktą patvirtinančio akto, nepriimtinumo[7]. Atvirkščiai, ji greičiau pripažino šios teismo praktikos taikymą Reglamento Nr. 1049/2001 srityje, tačiau teigė, kad, *atsižvelgiant į bylos aplinkybes*, skundžiamas sprendimas negali būti pripažįstamas *vien* patvirtinančiu 2002 m. liepos 26 d. laiške esantį sprendimą.

49. Skundžiamo sprendimo 103–110 punktuose Pirmosios instancijos teismas nenusprendė dėl tikslių priežasčių, kurios paskatino apeliantę teigti, jog skundžiamas aktas ne tik patvirtina 2002 m. liepos 26 d. laiške esantį sprendimą; jis tik darė prielaidą, kad taip yra tam, jog galėtų išnagrinėti, ar dėl skundžiamo akto vis dėlto galima pareikšti ieškinį teisme, kaip teigė apeliantė. Neatrodo, kad toks požiūris galėtų būti savaime pripažintas neteisėtu, nes bylą iš esmės nagrinėjantis teismas įpareigotas išsakyti nuomonę ne dėl visų bylos aspektų, o tik dėl tų, kurie yra esminiai šiai bylai išspręsti, visų pirma atsižvelgdamas į šalių argumentus ir gerą teisingumo vykdymą[8].

50. Vis dėlto svarbu priminti, kad skundžiamo sprendimo 105–110 punktuose išdėstytame vertinime Pirmosios instancijos

7 — Nors atsakydama į pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 54a straipsnį apeliantei pateiktą klausimą raštu ji nurodė „pageidaujanti“, kad Teisingumo Teismas 2004 m. gruodžio 22 d. paraišką nagrinėtų kaip kartotinę, toks atsakymas, ne tik neaiškus ir prieštarauja apeliantės pateiktiems argumentams apeliacinio skundo trečiajam pagrindui pagrįsti, bet ir buvo pateiktas tik tam atvejui, „jei tai bus naudinga geram teisingumo vykdymui“ ir „subsidiariai“, bei nebuvo dar kartą paminėtas per Teisingumo Teisme vykusį posėdį. Tokiomis aplinkybėmis, atrodo, sunku suteikti šiam atsakymui kokią nors reikšmę ar netgi pripažinti jį šiam apeliacinio skundo pagrindui pagrįsti pateiktu argumentu.

8 — Remdamasis šiuo pagrindu, Teisingumo Teismas sutiko, kad Pirmosios instancijos teismas gali išnagrinėti bylą iš esmės net nenagrinėdamas prieštaravimo dėl priimtinumo, jei ieškinys bet kuriuo atveju pripažįstamas nepagrįstu (žr. 2002 m. vasario 26 d. Sprendimo *Taryba prieš Boehringer*, C-23/00 P, Rink. p. I-1873, 52 punktą); tokią praktiką taiko ir pats Teisingumo Teismas (žr. 2004 m. kovo 23 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-233/02, Rink. p. I-2759, 26 punktą).

teismas iš esmės nusprendė, kad ieškinys dėl skundžiamo akto panaikinimo buvo pareikštas per anksti, nes tai buvo tik parengiamoji priemonė prieš priimant galutinį aktą.

51. Šiuo klausimu iš teismo praktikos matyti, kad, kalbant apie aktus ar sprendimus, kurių rengimas apima keletą stadijų ir ypač kurie parengiami užbaigus vidaus procedūrą, aktais, dėl kurių galima pareikšti ieškinį, paprastai yra tik galutinę atitinkamos institucijos poziciją šios procedūros pabaigoje įtvirtinančios priemonės, o ne tarpinės priemonės, kurių tikslas yra tik parengti galutinį sprendimą[9].

52. Kita vertus, forma, kuria priimtas aktas ar sprendimas, iš esmės yra nesvarbi vertinant ieškinio dėl panaikinimo priimtinumą, nes akto kvalifikavimas kaip ginčytino priklauso nuo pačių aktų esmės ir jų autorių ketinimo[10].

53. Reglamentu Nr. 1049/2001 reglamentuojama administracinė susipažinimo su dokumentais procedūra sudaryta iš dviejų vienas po kito einančių etapų, kaip nurodyta šio reglamento 7 ir 8 straipsniuose[11].

54. Minėtame 7 straipsnyje reglamentuojamas pirminių paraiškų tvarkymas. Jei atsakant į tokią paraišką visiškai arba iš dalies atsisakoma suteikti galimybę susipažinti su prašytais dokumentais (arba negavus atsakymo per Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnyje nurodytą terminą), galima pateikti kartotinę paraišką, prašant, kad institucija *peržiūrėtų savo poziciją.* Taikant Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnį, visiškai ar iš dalies (tiesiogiai ar netiesiogiai) atsisakius suteikti galimybę susipažinti su kartotinėje paraiškoje prašytais dokumentais, pareiškėjas turi teisę pradėti teisminį procesą prieš instituciją EB 230 straipsnyje numatytomis sąlygomis.

55. Kaip Pirmosios instancijos teismas teisingai konstatavo skundžiamo sprendimo 104 punkte, tik atsakymas į kartotinę paraišką gali sukelti teisines pasekmes, kurios paveiktų pareiškėjo interesus ir dėl to galėtų būti ieškinio dėl panaikinimo pagal EB 230 straipsnį dalykas.

56. Tokio vertinimo nepaneigia apeliantės teiginys, kad Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 2 dalyje yra numatyta tik galimybė pateikti kartotinę paraišką. Iš tiesų, nors ir

9 — Visų pirma žr. 1981 m. lapkričio 11 d. Sprendimą *IBM prieš Komisiją* (60/81, Rink. p. 2639, 10 punktas); 2000 m. birželio 22 d. Sprendimą *Nyderlandai prieš Komisiją* (C-147/96, Rink. p. I-4723, 27 punktas) ir 2008 m. liepos 17 d. Sprendimą *Athinaïki Techniki prieš Komisiją* (C-521/06 P, Rink. p. I-5829, 42 punktas).

10 — Šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Athinaïki Techniki prieš Komisiją* 42 ir 43 punktus.

11 — Taip pat žr. Reglamento Nr. 1049/2001 tryliktą konstatuojamąją dalį.

teisinga teigti, kad Reglamentu Nr. 1049/2001 nebuvo siekiama įtvirtinti pareigą kiekvienam pareiškėjui pateikti kartotinę paraišką, leidžiant jam apsispręsti, ar pagal administracine procedūrą ginčyti atsakyme į pirminę paraišką institucijos pareikštą „poziciją“, vis dėlto minėtame reglamente aiškiai numatyta, kad ieškinys dėl panaikinimo pagal EB 230 straipsnį priimtinas tik su sąlyga, kad buvo išnaudoti abu administracinės procedūros etapai.

57. Be to, nors apeliantė to aiškiai nenurodo, iš skundžiamo akto teksto ir jo autoriaus ketinimo matyti, kad Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 109 punkte iš tikrųjų teisingai pripažino, jog šis aktas yra atsakymas į pirminę paraišką pagal Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 1 dalį. Be to, nors nagrinėdamas apeliacinį skundą Teisingumo Teismas neturi iš naujo vertinti faktinių aplinkybių, taip pat pažymiu, kad trečiuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė visiškai nekaltina Pirmosios instancijos teismo, kad šis iškraipė jam pateiktas faktines aplinkybes.

58. Vis dėlto apeliantė negali aiškiai neprieštaraudama savo argumentams teigti, kad Pirmosios instancijos teismas (kaip ir Komisija) 2004 m. gruodžio 22 d. pateiktą paraišką teisingai pripažino visiškai nauja paraiška dėl galimybės susipažinti su dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011, pagal Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 1 dalį, ir kartu nurodyti, kad ji turi teisę nepaisyti minėtame reglamente įtvirtintų procedūrinių reikalavimų, motyvuodama tuo, kad dėl to prarastų laiko ir patirtų papildomų išlaidų advokatams. Be to, jei, kaip teigia apeliantė, 2004 m. gruodžio 22 d. pateikta paraiška turėjo būti pripažįstama visiškai nauja, prieš jos pateikimą įvykusios faktinės aplinkybės mažai svarbios nagrinėjant šį apeliacinio skundo pagrindą pagrindžiančių apeliantės argumentų pagrįstumą.

59. Taip pat reikia pažymėti, kad 2004 m. gruodžio 22 d. paraišką Komisijai pateikė apeliantės patarėjas ir kad apie pirmojoje instancijoje skundžiamą aktą jam buvo tiesiogiai pranešta. Kaip teisės ekspertas, jis turėjo imtis reikiamų atsargumo priemonių, kad apeliantė laikytųsi prieš ieškinio dėl panaikinimo pareiškimą taikomos administracinės procedūros reikalavimų pagal Reglamento Nr. 1049/2001 nuostatas. Be to, šiuo atžvilgiu negalima pagrįstai teigti, kaip apeliantės atstovas tai leido suprasti per Teisingumo Teisme vykusį posėdį, kad Reglamento Nr. 1049/2001 procedūrinės nuostatos yra sunkiai suprantamos ir neaiškios.

60. Taigi manau, jog Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 110 punkte visiškai teisingai nusprendė, kad darant prie-

laidą, jog skundžiamas aktas nėra tik patvirtinantis aktas, jis yra atsakymas į pirminę paraišką Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 1 dalies prasme, kuris negali būti ieškinio dėl panaikinimo pagal EB 230 straipsnį dalykas.

61. Dėl apeliantės „papildomai“ pateiktų argumentų užtenka pažymėti, kad apeliantė nepaaiškina, kaip tariama Pirmosios instancijos teismo padaryta procedūrinė klaida galėtų paveikti skundžiamo sprendimo rezoliucinę dalį. Be to, apeliacinio skundo 20 punkte apeliantė tiesiogiai pripažįsta, kad jos laiškas Pirmosios instancijos teismui, kuriame pateiktas prašymas teismo posėdžio pranešime atsižvelgti į argumentą dėl Reglamento Nr. 1049/2001 7 straipsnio 2 dalies nuostatų fakultatyvaus pobūdžio, buvo pridėtas prie bylos pirmojoje instancijoje medžiagos. Taigi į šį argumentą Pirmosios instancijos teismas atsižvelgė, kaip tai, beje, netiesiogiai patvirtina skundžiamo sprendimo 109 punkte pateiktas vertinimas, iš esmės susijęs su pareiga laikytis Reglamento Nr. 1049/2001 7 ir 8 straipsniuose numatytų abiejų administracinės procedūros etapų prieš pareiškiant bet kokį ieškinį dėl panaikinimo pagal EB 230 straipsnį.

62. Taigi siūlau atmesti trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą.

63. Tokiomis aplinkybėmis pirmasis skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies punktas, kuriuo ieškinys pirmojoje instancijoje pripažįstamas nepriimtinu, mano manymu, yra pagrįstas, todėl nebereikia nagrinėti apeliacinio skundo pirmojo ir antrojo pagrindų.

64. Taigi šiuos du apeliacinio skundo pagrindu išnagrinėsiu tik subsidiariai, jei Teisingumo Teismas nuspręstų nepritarti anksčiau išdėstytam pasiūlymui.

C — Subsidiariai dėl apeliacinio skundo pirmojo ir antrojo pagrindų, susijusių atitinkamai su klaidingu teisiniu 2002 m. liepos 26 d. laiško kvalifikavimu kaip apimančio sprendimą, dėl kurio galima pareikšti ieškinį, ir su klaidingu teisiniu 2005 m. vasario 14 d. laiško kvalifikavimu kaip vien patvirtinančio akto

1. Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su klaidingu teisiniu 2002 m. liepos 26 d. laiško kvalifikavimu kaip apimančio sprendimą, dėl kurio galima pareikšti ieškinį

a) Šalių argumentai

65. Apeliantės teigimu, Pirmosios instancijos teismas klaidingai kvalifikavo 2002 m.

liepos 26 d. atsakymą į kartotinę paraišką pagal Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnį kaip aktą, dėl kurio galima pareikšti ieškinį dėl panaikinimo pagal EB 230 straipsnį. Iš tiesų, jei Pirmosios instancijos teismas būtų pastebėjęs, kad 2002 m. liepos 26 d. laiškas buvo priimtas nesilaikant esminių procedūrinių reikalavimų, jis būtų turėjęs pripažinti, kad minėtame laiške esantis sprendimas teisiniu požiūriu buvo niekinis arba neegzistuojantis. Šiuo klausimu apeliantė pažymi, kad 2002 m. liepos 26 d. laiškas buvo patvirtintas ne Komisijos generalinio sekretoriaus, pažeidžiant Sprendimo 2001/937 priedo 4 straipsnį, ir jame nebuvo nurodyti jokie motyvai ir galimos teisių gynimo priemonės, pažeidžiant Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalį.

66. Komisija pirmiausia abejoja dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo priimtinumo, nes apeliantė nenurodo kritikuojamų sprendimo, kurį ji prašo panaikinti, dalių ir, atrodo, kad bent tam tikrais klausimais kaltina Pirmosios instancijos teismą padarius klaidų nustatant ar vertinant faktines aplinkybes, nors šio klausimo Teisingumo Teismas netikrina apeliaciniame procese.

67. Kalbėdama apie esmę, tiek, kiek apeliacinio skundo pagrindas yra susijęs su 2002 m. liepos 26 d. laiško klaidingu kvalifikavimu, Komisija atmeta apeliantės argumentus. Pirma, ji teigia, kad jei apeliantės nurodyti trūkumai prilygtų esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimui, dėl jų Pirmosios instancijos teismas tikrai nebūtų turėjęs 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo pripažinti neegzistuojančiu, nebent būtų turėjęs pripažinti neteisėtu ir dėl to galimu ginčyti. Apeliantė turėjo galimybę pareikšti ieškinį dėl šio sprendimo būtent tam, kad galėtų teigti, jog jis ginčytinas, tačiau tokia galimybe nepasinaudojo. Antra, Komisija mano, kad net darant prielaidą, jog 2002 m. liepos 26 d. laiškas teisės požiūriu buvo neegzistuojantis, neigiamas sprendimas vis tiek būtų buvęs priimtas pagal Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 3 dalį, suėjus penkiolikos dienų terminui, ir apeliantė būtų galėjusi pareikšti ieškinį dėl tokio sprendimo panaikinimo. Taigi, net jei Pirmosios instancijos teismas neteisingai konstatuotų, kad yra aiškus galiojantis sprendimas, 2005 m. vasario 14 d. laišką vis tiek reikėtų laikyti vien neigiamą sprendimą (netiesioginį) patvirtinančiu aktu, kurį apeliantė turėjo ginčyti per nustatytą terminą.

b) Vertinimas

68. Teisingumo Teismas neturėtų skirti daug dėmesio Komisijos pareikštoms abejonėms dėl šio apeliacinio skundo pagrindo priimtinumo.

69. Iš tiesų, nepaisant kiek neaiškiai išdėstytų šį apeliacinio skundo pagrindą pagrindžiančių apeliantės argumentų, mano manymu, ji teisės požiūriu pakankamai aiškiai nurodo,

kad skundžiamo sprendimo 79–81 punktuose pateiktame vertinime, pagal kurį 2002 m. liepos 26 d. Sprendimas yra apeliantei nepalankus aktas, dėl kurio gali būti pareikštas ieškinys dėl panaikinimo ir kuris yra tapęs galutiniu, padaryta teisės klaidų. Be to, atvirkščiai nei teigia Komisija, apeliantės kritika grindžiama ne Pirmosios instancijos teismo atlikto faktinių aplinkybių vertinimo ginčijimu, bet šiam teismui pateiktų faktinių aplinkybių nevisišku įvertinimu. Bendrijos teismas per apeliacinį procesą jau yra pripažinęs priimtinu pagrindą, susijusį su bylą iš esmės nagrinėjusio teismo nepilnai atliktu faktinių aplinkybių vertinimu[12]. *A fortiori* taip pat turėtų būti pripažinta ir dėl teisinį pagrindą pagrindžiančio argumento.

70. Išnagrinėti apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą iš esmės gali pasirodyti sudėtingiau, nei tai atrodo iš pirmo žvilgsnio.

71. Žinoma, turėtų būti nesunkiai pripažintas nereikšmingu teiginys, kad Pirmosios instancijos teismas tariamai neatsižvelgė į tai, jog 2002 m. liepos 26 d. laiškas, apeliantės teigimu, buvo nemotyvuotas. Iš tiesų reikia pripažinti, kad Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 78 punkte, kurio apeliantė neginčija, nusprendė, kad iš paties laiško teksto, kuris tiesiogiai nurodo į 2002 m. liepos 8 d. laišką, matyti, jog Komisija aiškiai nurodė apeliantei neketinanti peržiūrėti savo ankstesnio atsakymo. Taigi apeliantė negali teigti, kad Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į tai, jog 2002 m. liepos 26 d. laiške tariamai buvo motyvavimo stoka. Atvirkščiai, jis tinkamai išnagrinėjo, ar 2002 m. liepos 26 d. laiške įtvirtintas atsisakymas buvo motyvuotas, konkrečiai akcentuodamas, kad šiame laiške, nors ir trumpai, buvo išdėstytos priežastys, dėl kurių Komisija atsisakė suteikti galimybę apeliantei susipažinti su visa medžiaga, susijusia su sutartimi LIEN 97-2011.

72. Dėl kitų dviejų 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo trūkumų, atvirkščiai, neginčijama, kad, pirma, šis sprendimas nebuvo priimtas Sprendimo 2001/937 priedo 4 straipsnyje nurodytos kompetentingos institucijos, t. y. Komisijos generalinio sekretoriaus, ir jame nebuvo nurodytos galimos teisių gynimo priemonės, nesilaikant Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalyje institucijai įtvirtintos pareigos pareiškėjui, ir, antra, Pirmosios instancijos teismas neišnagrinėjo minėtų trūkumų.

73. Šiame proceso etape Teisingumas Teismas gali tik patikrinti, ar jei Pirmosios instancijos teismas būtų išnagrinėjęs du 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo trūkumus, iš to jis būtų padaręs išvadą, kad šis sprendimas

12 — 2002 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 392-406 punktai) ir 2008 m. rugsėjo 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Chassagne prieš Komisiją* (T-253/06 P, 57 punktas).

neturi „teisinės galios“ ta prasme, kad turi būti laikomas niekiniu arba neegzistuojančiu, kaip teigia apeliantė.

74. Vis dėlto man atrodo, kad, atsižvelgiant į kaltinimą, jog Pirmosios instancijos teismas neišnagrinėjo kai kurių tariamai jam pateiktų faktinių aplinkybių, šį apeliacinio skundo pagrindą reikia išnagrinėti išsamiau.

75. Taigi siūlau visų pirma patikrinti, ar Pirmosios instancijos teismas turėjo išnagrinėti apeliaciniame skunde apeliantės nurodytus du 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo trūkumus.

i) Dėl pareigos atsižvelgti į 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo autoriaus kompetencijos trūkumą

76. Neginčijama, kad kaltinimas dėl 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo autoriaus kompetencijos trūkumo nebuvo iškeltas Pirmosios instancijos teisme.

77. Todėl reikia atsakyti į klausimą, ar Pirmosios instancijos teismas turėjo išnagrinėti šį pažeidimą savo iniciatyva.

78. Kaip esu nurodęs išvados, kurioje priimtas sprendimas *Common Market Fertilizers prieš Komisiją*[13], 102–109 punktuose, pagrindą dėl teisės akto autoriaus kompetencijos trūkumo Bendrijos teismas *paprastai* turėtų išnagrinėti savo iniciatyva[14], kaip viešosios tvarkos išlyga grindžiamą pagrindą. Iš tiesų manau, kad toks pagrindas *iš esmės* atitinka du pagrindinius kriterijus, kuriuos nurodė generalinis advokatas F. G. Jacobs išvadoje byloje, kurioje buvo priimtas sprendimas *Salzgitter prieš Komisiją*[15], kuriais remiantis galima įvertinti:

— „ar pažeista taisykle padedama siekti pagrindinio Bendrijos teisės sistemos tikslo ir ar ji svarbi šiam tikslui įgyvendinti“ ir

— „ar pažeista taisyklė buvo nustatyta dėl trečiųjų asmenų ar visos visuomenės interesų, o ne tik tiesiogiai susijusių asmenų interesų“[16].

13 — 2007 m. rugsėjo 13 d. Sprendimas (C-443/05 P, Rink. p. I-7209).

14 — Šiuo klausimu žr. 1960 m. gegužės 10 d. Sprendimą *Vokietija prieš Aukščiausiąją Valdybą* (19/58, Rink. p. 469, 488 punktas); 1982 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Amylum prieš Tarybą* (108/81, Rink. p. 3107, 28 punktas) ir 2000 m. liepos 13 d. Sprendimą *Salzgitter prieš Komisiją* (C-210/98 P, Rink. p. I-5843, 56 ir 57 punktai).

15 — Ten pat.

16 — Kaip nurodžiau byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Common Market Fertilizers prieš Komisiją*, pateiktoje išvadoje, kitaip nei generalinis advokatas F. G. Jacobs, nemanau, kad sąlyga, jog Bendrijos teisės pažeidimas būtų akivaizdus, yra susijusi su jos kvalifikavimu kaip su viešosios tvarkos išlyga susijusio pagrindo. Ši sąlyga greičiau yra Bendrijos teismo pareigos nagrinėti klausimą savo iniciatyva atsiradimo prielaida.

79. Be abejo, kompetenciją nustatančiomis taisyklėmis siekiama užtikrinti Bendrijos teisinės sistemos pagrindinį tikslą (arba vertybę), t. y. institucijų pusiausvyrą, ir paprastai jos yra nustatomos dėl visuomenės interesų.

80. Vis dėlto, nors pagrindas dėl teisės akto autoriaus kompetencijos trūkumo *paprastai* turi būti išnagrinėtas teismo iniciatyva, teisingiau būtų kiekvienu atveju, t. y. atsižvelgiant į konkrečią tariamai pažeistą kompetencijos taisyklę, įvertinti, ar yra tenkinami du minėti kriterijai, tarp jų ir kriterijus, susijęs su svarbiu taisyklės vaidmeniu įgyvendinant nagrinėjamą pagrindinį tikslą ar vertybę[17].

81. Manau, kad būtent šiuo požiūriu nagrinėjamu atveju pažeista taisyklė, t. y. Sprendimo 2001/937 priedo 4 straipsnio 1 dalis, pagal kurią įgaliojimas atsakyti į kartotines paraiškas dėl galimybės susipažinti su dokumentais pavedamas Generaliniam sekretoriui, nėra svarbi institucijų pusiausvyrai. Ši taisyklė daugiau yra viena iš vidinių Komisijos valdymo ar administracinių priemonių, atitinkanti jos teisinį pagrindą, t. y. 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo priėmimo metu taikytą Komisijos darbo tvarkos taisyklių 14 straipsnio redakciją[18]. Taigi man neatrodo, kad tokios taisyklės pažeidimą Bendrijos teismas *privalo* išnagrinėti savo iniciatyva.

82. Tai reiškia, kad Pirmosios instancijos teismas, mano manymu, nepadarė jokios teisės klaidos, savo iniciatyva neiškėlęs 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo autoriaus kompetencijos trūkumo.

ii) Dėl pareigos atsižvelgti į tai, kad priimant 2002 m. liepos 26 d. Sprendimą nebuvo nurodytos teisių gynimo priemonės

83. Svarbu priminti, kad nors Teisingumo Teismas nutartyse *Guérin automobiles prieš Komisiją*[19] nusprendė, kad nėra jokios bendro pobūdžio Bendrijos administracinių institu-

17 — Šiuo klausimu žr. 1988 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Hecq prieš Komisiją* (280/87, Rink. p. 6433, 12 punktas), kuriame Teisingumo Teismas atsisakė savo iniciatyva nagrinėti klausimą dėl departamento direktoriaus kompetencijos priimti valdymo sprendimus pareigūno atžvilgiu.

18 — Komisijos darbo tvarkos taisyklių, įsigaliojusių 2001 m. sausio 1 d. (OL L 308, 2000, p. 26; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 213) 14 straipsnyje numatyta, jog „(su) sąlyga, kad yra visiškai laikomasi kolektyvinės atsakomybės principo, Komisija gali jos vardu veikiantiems generaliniams direktoriams ir tarnybų vadovams deleguoti teisę priimti valdymo ar administracines priemones, atsižvelgiant į jos nustatytus apribojimus ir sąlygas“.

19 — 1999 m. kovo 5 d. Nutartys (C-153/98 P, Rink. p. I-1441, 15 punktas ir C-154/98 P, Rink. p. I-1451, 15 punktas). Šiuo klausimu taip pat žr. 2004 m. gruodžio 7 d. Nutartį *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją* (C-521/03 P, 44 punktas).

cijų pareigos informuoti teisės subjektus apie galimas teisių gynimo priemones, ši išvada vis dėlto yra taikoma su sąlyga, kad „nėra tiesioginės Bendrijos teisės nuostatos“.

84. Dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalyje atitinkamai institucijai, kuri visiškai ar iš dalies atsisako suteikti galimybę susipažinti su dokumentais, tiesiogiai nustatyta pareiga „(informuoti) prašytoją apie tai, kokiomis priemonėmis jis gali ginti savo teises, tai yra: jis gali pradėti teisminį procesą prieš instituciją ir (arba) paduoti skundą (ombudsmenui) atitinkamai (EB) 230 ir 195 straipsniuose numatytomis sąlygomis“.

85. Kaip buvo nurodyta, šiuo atveju Komisija, priimdama 2002 m. liepos 26 d. Sprendimą, turėjo informuoti apeliantę apie galimas teisių gynimo priemones dėl šio sprendimo[20].

86. Kaip matyti iš Pirmosios instancijos teismui raštu pateiktų dokumentų ir kaip Komisija pripažino atsiliepime į apeliacinį skundą[21], Pirmosios instancijos teismui nagrinėjant ieškinio dėl panaikinimo priimtinumą, apeliantė, nors ir glaustai, rėmėsi argumentu, kad nebuvo nurodytos galimos teisių gynimo priemonės dėl 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo.

87. Tiesa, kad pagal teismo praktiką Pirmosios instancijos teismas neprivalo detaliai atsakyti į kiekvieną šalies nurodytą argumentą, kad pateiktų pakankamus teisinius savo sprendimo motyvus[22].

88. Vis dėlto, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalies reikalavimą, kurio Pirmosios instancijos teismas negalėjo nepaisyti, ir tai, kad Komisija akivaizdžiai nenurodė teisių gynimo priemonių priimdama 2002 m. liepos 26 d. Sprendimą, apeliantė, remdamasi minėtu sprendimu

20 — Klausimas, ar ši nuoroda turi būti pateikta paties sprendimo motyvuose, ar apie sprendimą pranešančiame akte, nėra reikšmingas ir bet kuriuo atveju nereglamentuojamas Reglamente Nr. 1049/2001. Kita vertus, svarbu, jog informacija apie teisių gynimo priemones būtų pateikta visai ar iš dalies atsisakant suteikti galimybę susipažinti su prašomais dokumentais.

21 — Žr. atitinkamai apeliantės pastabų dėl Komisijos Pirmosios instancijos teisme iškelto prieštaravimo dėl priimtinumo 4 punktą ir Teisingumo Teisme pateikto atsiliepime į apeliacinį skundą pateiktą išnašą Nr. 2 (p. 4).

22 — Šiuo klausimu visų pirma žr. 2001 m. kovo 6 d. Sprendimą *Connolly prieš Komisiją* (C-274/99 P, Rink. p. I-1611, 121 punktas); 2003 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Belgija prieš Komisiją* (C-197/99 P, Rink. p. I-8461, 81 punktas) ir 2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendimą *FIAMM ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (C-120/06 P ir C-121/06 P, Rink. p. I-6513, 91 punktas).

padarytu pažeidimu, aiškiai tikėjosi, kad Pirmosios instancijos teismas įvertintų tokio nenurodymo pasekmes jo nagrinėjamo ieškinio priimtinumui, kurį, beje, priminsiu, tiesiogiai ginčijo Komisija.

89. Taigi, kaip nurodysiu toliau šioje išvadoje, atlikdamas tokį vertinimą Pirmosios instancijos teismas visų pirma turėjo atsakyti į klausimą, ar prieš apeliantę nebuvo galima remtis ieškinio pateikimo terminais.

90. Todėl manau, kad neišnagrinėdamas klausimo, susijusio su teisių gynimo priemonių dėl 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo nenurodymu, kaip to prašė apeliantė, ir neanalizuodamas, kokios galėjo būti šio pažeidimo pasekmės priimant sprendimą pagal Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalį, Pirmosios instancijos teismas bent jau nepakankamai motyvavo[23] skundžiamame sprendime įtvirtintą išvadą, kad 2002 m. liepos 26 d. Sprendimas yra aktas, kurį galima ginčyti ir kuris jau buvo tapęs galutiniu, kai buvo pareikštas ieškinys dėl 2005 m. vasario 14 d. priimto akto.

91. Mano manymu, su pareiga motyvuoti susijusi teisės klaida, kurią tik ką akcentavau, negali būti ištaisyta Teisingumo Teismo per apeliacinę procedūrą, nes patikrinimas, kurį Teisingumo Teismas turi atlikti šiuo atveju, yra susijęs ne tik su teisės pagrindais, bet ir bent iš dalies su Pirmosios instancijos teismo nenagrinėtų faktinių aplinkybių vertinimu[24].

92. Tai reiškia, kad skundžiamas sprendimas turėtų būti iš dalies panaikintas, t. y. kiek juo visų pirma pripažįstamas nepriimtinu apeliantės pareikštas ieškinys, nes šis buvo pareikštas dėl vien 2002 m. liepos 26 d. priimtą sprendimą patvirtinančio akto.

93. Jei Teisingumo Teismas pritartų tokiam požiūriui, nebereikėtų priimti sprendimo dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo, nes dėl jo skundžiamas sprendimas negalėtų būti panaikintas didesne dalimi, nei ką tik pasiūliau[25].

23 — Bet kuriuo atveju primenu, kad Teisingumo Teismas jau yra konstatavęs, jog nepakankamas motyvavimas gali ar net turi būti išnagrinėtas Bendrijos teismo iniciatyva (visų pirma žr. 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France*, C-367/95 P, Rink. p. I-1719, 67 punktą ir minėtą teismo praktiką).

24 — Šiuo klausimu žr. 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimą *Kik prieš VRDT* (C-361/01 P, Rink. p. I-8283, 101 punktas); 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimus *Biret International prieš Tarybą* (C-93/02 P, Rink. p. I-10497, 60 punktas) ir *Biret ir Cie prieš Tarybą* (C-94/02 P, Rink. p. I-10565, 63 punktas); 2004 m. spalio 21 d. Sprendimą *KWS Saat prieš VRDT* (C-447/02 P, Rink. p. I-10107, 46–51 punktai) ir 2009 m. balandžio 30 d. Sprendimą *CAS Succhi di Frutta prieš Komisiją* (C-497/06 P, 57–67 punktai). Dėl galimybės pakeisti motyvus taip pat žr. generalinio advokato P. Léger išvados byloje, kurioje priimtas 1996 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Ojha prieš Komisiją* (C-294/95 P, Rink. p. I-5863, 179 punktas).

25 — Pagal analogiją žr. 2003 m. liepos 3 d. Sprendimą *Chronopost ir kt. prieš Ufex ir kt.* (C-83/01 P, C-93/01 P ir C-94/01 P, Rink. p. I-6993, 43 punktas).

94. Taigi pakaktų, kad Teisingumo Teismas priimtų sprendimą dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo, nukreipto į Pirmosios instancijos teismo „išsamumo tikslu“, arba, tiksliau tariant, alternatyviai atliktą vertinimą, pagal kurį iš esmės, net jei 2005 m. vasario 14 d. laiškas nebuvo vien patvirtinanti priemonė, apeliantės pareikštas ieškinys dėl panaikinimo vis tiek buvo per ankstyvas, pagrįstumo. Iš tiesų tik pritarus apeliacinio skundo trečiajam pagrindui, būtų galima panaikinti visą skundžiamą sprendimą.

95. Vis dėlto, kaip jau esu nurodęs, apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą reikia atmesti.

96. Taigi, net jei Teisingumo Teismas išnagrinėtų pirmąjį pagrindą ir nuspręstų, kad Pirmosios instancijos teismo sprendimą reikia iš dalies panaikinti, nebūtų jokio reikalo priimti sprendimo dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo.

97. Be to, šioje stadijoje svarbu pažymėti, kad net jei Teisingumo Teismas nuspręstų pripažinti pagrįstais apeliacinio skundo pirmąjį ir trečiąjį pagrindus bei manytų galintis priimti sprendimą dėl ieškinio dėl panaikinimo pirmojoje instancijoje priimtinumo, mano manymu, toks priimtinumas negalėtų būti pagrįstas apeliantės argumentais, kad 2002 m. liepos 26 d. Sprendimas buvo niekinis arba neegzistuojantis, ar netgi tuo, kad prieš ją nebuvo galima remtis ieškinio pareiškimo terminais.

98. Pirma, dėl to, kad 2002 m. liepos 26 d. Sprendimas tariamai buvo neegzistuojantis, reikia priminti, jog pagal nusistovėjusią teismo praktiką Bendrijos institucijų aktams paprastai yra taikoma teisėtumo prezumpcija ir dėl to jie sukelia teisinių pasekmių, net jeigu jiems būdingi pažeidimai, kol jie nepanaikinami ar nepaskelbiami nebegaliojančiais[26].

99. Tik taikant šio principo išimtį, aktai, priimti su pažeidimu, kurių rimtumas toks akivaizdus, jog jų negalima toleruoti Bendrijos teisės sistemoje, turi būti pripažįstami nesukėlusiais jokių, net ir laikinųjų, teisinių pasekmių bei teisės požiūriu laikomi neegzistuojančiais. Šios išimties tikslas yra išlaikyti pusiausvyrą tarp dviejų pagrindinių, kartais vienas kitam prieštaraujančių reikalavimų, kuriuos turi atitikti teisės sistema, t. y. teisinių santykių pastovumo ir teisėtumo užtikrinimo[27].

26 — 1987 m. vasario 26 d. Sprendimas *Consorzio Cooperative d'Abruzzo prieš Komisiją* (15/85, Rink. p. 1005, 10 punktas); 1994 m. birželio 15 d. Sprendimas *Komisija prieš BASF ir kt.* (C-137/92 P, Rink. p. I-2555, 48 punktas); 1999 m. liepos 8 d. Sprendimas *Chemie Linz prieš Komisiją* (C-245/92 P, Rink. p. I-4643, 93 punktas) ir 2004 m. spalio 5 d. Sprendimas *Komisija prieš Graikiją* (C-475/01, Rink. p. I-8923, 18 punktas).

27 — Minėtų sprendimų *Komisija prieš BASF ir kt.* 49 punktas; *Chemie Linz prieš Komisiją* 94 punktas ir *Komisija prieš Graikiją* 19 punktas.

100. Padarius išvadą, kad Bendrijos institucijos teisės aktas yra neegzistuojantis, kyla sunkių pasekmių, taigi tokia išvada siekiant teisinio saugumo galima tik kraštutiniais atvejais[28].

101. Todėl Teisingumo Teismas atsisakė pripažinti neegzistuojančiais sprendimus, kuriuos priimant buvo padaryta pažeidimų, nepatvirtinant akto autentiškumo ir (arba) dėl jo autoriaus kompetencijos trūkumo[29].

102. Atsižvelgiant į tik ką primintą teismo praktiką, šioje byloje 2002 m. liepos 26 d. laiškui būdingi pažeidimai, susiję su teisių gynimo priemonių nenurodymu, man neatrodo tokie akivaizdžiai sunkūs, kad jų nebūtų galima toleruoti Bendrijos teisės sistemoje, ir todėl šį laišką reikėtų pripažinti neegzistuojančiu.

103. Kita vertus ir antra, kaip teisingai nurodo Komisija, šiuos pažeidimus buvo galima kritikuoti ieškinyje dėl 2002 m. liepos 26 d. laiške esančio sprendimo panaikinimo pagal EB 230 straipsnį, remiantis Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalies pažeidimu.

104. Vis dėlto neginčijama, kad apeliantė nepasinaudojo minėta galimybe dėl šio laiško ne dėl to, kad nežinojo apie teisminę teisių gynimo priemonę, kuri turėjo būti nurodyta priimant 2002 m. liepos 26 d. Sprendimą pagal Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalį, o iš esmės dėl tinkamumo motyvų, kaip ji tai pirmąkart patvirtino apeliacinio skundo 10 punkte[30].

105. Be to, net darant prielaidą, kad 2002 m. liepos 26 d. Sprendimas galėtų būti panaikintas tik dėl šio tariamo trūkumo[31], Bendrijos teismas vis tiek negalėjo, neperžengdamas ginčo ribų, pripažinti negaliojančiu šio sprendimo nagrinėdamas ieškinį tik dėl 2005 m. vasario 14 d. laiško.

28 — Minėtų sprendimų *Komisija prieš BASF ir kt.* 50 punktas; *Chemie Linz prieš Komisiją* 95 punktas ir *Komisija prieš Graikiją* 20 punktas.

29 — Šiuo klausimu žr. minėtą sprendimą *Komisija prieš BASF ir kt.* (48–53 punktai) ir 2002 m. sausio 30 d. Sprendimą *Italija prieš Komisiją* (C-107/99, Rink. p. I-1091, 45 punktas).

30 — Iš tiesų apeliantė šiame punkte nurodo, kad „manė, jog ombudsmeno tyrimo rezultatai bus geresni ir pasiekiami greičiau nei procesas Pirmosios instancijos teisme Liuksemburge, kuris, vadovaujantis patirtimi, trunka ilgai“.

31 — Primenu, jog EB 231 straipsnis nustato, kad jei ieškinys yra pagrįstas, Teisingumo Teismas atitinkamą teisės aktą paskelbia negaliojančiu.

106. Galiausiai, trečia, taip pat nemanau, kad šioje byloje būtų galima pripažinti ir kitą teisių gynimo priemonių nenurodymo priimant 2002 m. liepos 26 d. Sprendimą pasekmę, t. y. negalėjimą remtis ieškinio pareiškimo terminais.

107. Apskritai tiesa, kad kai kurių valstybių narių nacionalinėje teisėje už tai, kad administracinės institucijos nenurodo teisių gynimo priemonių, baudžiama ne atitinkamą sprendimą pripažįstant negaliojančiu, bet negalėjimu remtis terminais, per kuriuos galima pareikšti ieškinį dėl ginčijamo administracinio akto[32]. Paprastai toks sprendimas suteikia galimybę nacionaliniam teismui netaikyti ieškiniui pareikšti nustatytų senaties terminų, kai administracinė institucija nesilaikė jai galiojančios pareigos subjektą, kuriam skirtas aktas, informuoti apie teisių gynimo priemones. Paprastai tokia sankcija yra aiškiai įtvirtinta įstatyme arba visuotinai taikomame akte, tačiau gali būti nustatyta ir teismų praktikoje.

108. Taigi galima teigti, kad pagal Bendrijos teisę nei Sutartis, nei Reglamentas Nr. 1049/2001 Bendrijos teismui tiesiogiai nesuteikia jurisdikcijos už neinformavimą apie galimas teisių gynimo priemones dėl sprendimo, kuriuo atsisakoma suteikti galimybę susipažinti su dokumentais, bausti neleidimu prieš subjektą, kuriam skirtas šis sprendimas, remtis ieškinio pareiškimo terminais.

109. Vis dėlto manau, kad tokį įgaliojimą galima kildinti iš EB sutartyje įtvirtintos teisių gynimo priemonių sistemos, visų pirma iš Teisingumo Teismui suteiktos jurisdikcijos pagal EB 230 straipsnį, ir Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalyje numatyto reikalavimo. Iš tiesų, jeigu Bendrijos teismui būtų leidžiama pripažinti, kad negalima taikyti ieškinio pareiškimo terminų, kai Bendrijos administracinė institucija neinformavo subjekto, kuriam skirtas sprendimas, apie galimus teisių gynimo būdus dėl sprendimo, kuriuo atsisakoma suteikti galimybę susipažinti su dokumentais, tai reikštų, kad privačiam asmeniui yra suteikiama galimybė kontroliuoti Bendrijos institucijų veiksmų teisėtumą šioje srityje, taip jam užtikrinant teisę kreiptis į teismą.

110. Taigi galiausiai Bendrijos teismui taip būtų suteikta ne papildoma jurisdikcija, bet tik galimybė neribotai vykdyti Bendrijos institucijų aktų, priimtų taikant Reglamentą Nr. 1049/2001, teisėtumo kontrolę.

111. Per Teisingumo Teisme vykusį posėdį atsikirsdama į teiginį, jog negalima remtis ieškinio pateikimo pagrindais, Komisija taip

32 — Nenurodant išsamaus sąrašo, negalėjimas remtis ieškinio pareiškimo terminais yra numatytas Vokietijos, Belgijos, Danijos, Ispanijos, Estijos, Suomijos, Prancūzijos, Graikijos, Italijos, Liuksemburgo, Nyderlandų, Lenkijos ir Portugalijos teisėje.

pat rėmėsi argumentu, kad pagal Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 3 dalį, jei institucija per nurodytą laikotarpį neatsiunčia atsakymo į kartotinę paraišką, tai laikoma netiesioginiu neigiamu atsakymu, dėl kurio pradedamas skaičiuoti ieškinio pareiškimo terminas. Kadangi tokiame netiesioginiame neigiamame atsakyme tik dėl jo pobūdžio nėra nurodomos jokios teisių gynimo priemonės, Komisijos teigimu, būtų nepagrįsta daryti išvadą, kad prieš subjektą, kuriam skirtas toks sprendimas, niekuomet negalima remtis ieškinio pareiškimo terminais.

112. Nors šis argumentas iš tiesų yra įtikinamas ir logiškas, vis dėlto abejoju, kad iš jo reikia daryti bendrą išvadą, kaip posėdyje nurodė Komisiją, kad Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta administracinių institucijų pareiga nurodyti teisių gynimo priemones turėtų būti laikoma tik informacinio pobūdžio priminimu apie reikšmingas EB sutarties nuostatas, o už tokios nuorodos nepateikimą negalėtų būti baudžiama.

113. Iš tiesų, kai kurių valstybių narių, pavyzdžiui, Prancūzijos Respublikos ir Italijos Respublikos, administracinėje teisėje įtvirtintas teisinis principas, kad administracinės institucijos atsakymo nepateikimas per nustatytą terminą prilygsta prašymo atmetimui, tačiau tokia padėtis nebuvo nenugalima kliūtis įtvirtinti nuostatas, įpareigojančias administracines institucijas nurodyti teismines gynybos priemones, kai priimamas individualus *eksplicitinis* sprendimas atmesti prašymą, ir numatančias, kad, nesant tokios nuorodos, negalima remtis ieškinio pareiškimo terminais.

114. Šioje byloje 2002 m. liepos 26 d. Sprendimas iš tiesų buvo eksplicitinis sprendimas, kuriuo atsisakyta apeliantei leisti susipažinti su visais dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011.

115. Taigi, kadangi manau, kad niekas nedraudžia, jog pagal Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalį priimtame sprendime nenurodžius teisių gynimo priemonių būtų galima bausti negalėjimu remtis ieškinio pareiškimo terminais, telieka atsakyti į klausimą, ar ši sankcija turėtų būti taikoma automatiškai, ar įvertinama kiekvienu konkrečiu atveju.

116. Manau, jog šiuo klausimu būtų pagrįsta manyti, kad reikia taikyti prezumpciją, pagal kurią nepateikus informacijos apie teisių gynimo priemones, kaip to reikalauja Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 dalis, pareiškėjas yra laikomas negalėjusiu pasinaudoti teise pareikšti ieškinį per nustatytą terminą. Man atrodo, kad tokia prezumpcija

yra suderinama su Reglamento Nr. 1049/2001 tikslais, kuriais siekiama padaryti visuomenės teisę susipažinti su dokumentais kuo veiksmingesnę ir palengvinti Europos Sąjungos piliečių naudojimąsi ja[33].

117. Vis dėlto taip pat manau, kad ši prezumpcija neturėtų būti absoliuti. Negalėjimą remtis ieškinio pareiškimo terminais nagrinėjantis teismas turi turėti galimybę jo netaikyti, atsižvelgdamas į konkrečias nagrinėjamos bylos aplinkybes. Mano manymu, visų pirma prašytojo turimos informacijos lygis arba aiškiai išreikštas jo ketinimas nepasinaudoti teise į teisminę gynybą turėtų būti reikšmingi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti[34].

118. Šioje byloje, kaip nurodžiau šios išvados 104 punkte, priėmus 2002 m. liepos 26 d. Sprendimą, apeliantė pasirinko galimybę pateikti skundą ombudsmenui, t. y. pasinaudoti neteismine teisių gynimo priemone, kurią taip pat būtina nurodyti bet kuriame sprendime, kuriuo atmetama kartotinė paraiška dėl galimybės susipažinti su dokumentais, o ne pareikšti ieškinį dėl panaikinimo Pirmosios instancijos teisme dėl tinkamumo priežasčių, kaip apeliantė tai pirmąkart patvirtino apeliacinio skundo 10 punkte[35]. Taigi ji buvo visiškai informuota apie galimybę pareikšti ieškinį dėl 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo panaikinimo, tačiau ja nepasinaudojo.

119. Dėl visų nurodytų priežasčių manau, kad ieškinys pirmojoje instancijoje negalėjo būti pripažintas priimtinu dėl to, kad dėl teisių gynimo priemonių nenurodymo priimant 2002 m. liepos 26 d. Sprendimą jis tapo niekinis ar neegzistuojantis arba nebuvo galima remtis ieškinio pareiškimo teisme terminais.

120. Atsižvelgiant į išdėstytas pastabas, nebereikia priimti sprendimo dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo pagrįstumo. Bet

33 — Žinoma, tokia prezumpcija reiškia, kad ieškovas neturi įrodyti galimos atleistinos klaidos, kuri jam leistų nukrypti nuo ieškinio pareiškimo terminus nustatančių taisyklių. Be to, ši prezumpcija iš esmės reiškia, kad nesilaikant pareigos nurodyti teisių gynimo priemones priimtas sprendimas netampa galutiniu ieškovui. Tokiomis aplinkybėmis jis turi teisę ginčyti patvirtintą, patvirtinantį arba abu šiuos sprendimus. Žr. 1989 m. gegužės 11 d. Sprendimą *Maurissen ir Union syndicale prieš Audito rūmus* (193/87 ir 194/87, Rink. p. 1045, 1075, 26 punktas) ir 2007 m. gruodžio 18 d. Sprendimą *Weißenfels prieš Parlamentą* (C-135/06 P, Rink. p. I-12041, 54 punktas).

34 — Iš dalies panašu į vartotojo atsisakymą to, kad teismas netaikytų sutarties sąlygos, kuria piktnaudžiaujama (šiuo klausimu žr. 2009 m. birželio 4 d. Sprendimą *Pannon GSM*, C-243/08, Rink. p. I-4713, 33 punktas).

35 — Nesutariama, ar pranešant apie 2002 m. liepos 26 d. Sprendimą apeliantei atstovavo patarėjas. Nors Teisingumo Teismo posėdyje apeliantės patarėjas leido suprasti, kad taip buvo, šios aplinkybės nepatvirtina joks bylos medžiagoje esantis dokumentas, o susirašinėjimas tuo metu vyko tiesiogiai tarp direktoriaus ir apeliantės.

kuriuo naudingu tikslu vis dėlto išnagrinėsiu šį apeliacinio skundo pagrindą.

2. Dėl antrojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su klaidingu teisiniu 2005 m. vasario 14 d. laiško kvalifikavimu kaip vien patvirtinančio akto

a) Šalių argumentai

121. Pirma, apeliantė mano, kad skundžiamo sprendimo 87–92 ir 101 punktuose Pirmosios instancijos teismas klaidingai atsisakė pripažinti, jog ombudsmeno sprendimo išvados ir atlikto tyrimo rezultatai buvo naujos aplinkybės, leidžiančios atnaujinti ieškinio pareiškimo terminus. Antra, ji teigia, kad, atsižvelgiant į bendrą Komisijos elgesį, nesuprantama, kodėl Pirmosios instancijos teismas 93–100 punktuose nusprendė, kad prieš surašant 2005 m. vasario 14 d. Komisijos laišką nebuvo iš naujo nagrinėjama apeliantės situacija. Apeliantės teigimu, visiškai aišku, kad Komisija jos 2004 m. gruodžio 22 d. laišką išnagrinėjo kaip visiškai naują paraišką dėl galimybės susipažinti su dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011, ir kad įvertinusi situaciją ši institucija norėjo priimti atskirą ir galutinį atsakymą. Tokiomis aplinkybėmis 2005 m. vasario 14 d. laiškas negali būti kvalifikuojamas kaip vien 2002 m. liepos 26 d. Sprendimą patvirtinantis aktas. Per Teisingumo Teismo posėdį apeliantė nurodė, kad bet kuriuo atveju taikant Reglamento Nr. 1049/2001 nuostatas nereikšminga Teisingumo Teismo praktika dėl ieškinio, pareikšto dėl vien ankstesnį per nustatytus terminus neginčytą aktą patvirtinančio akto, nepriimtinumo.

122. Komisija atmeta dėl Pirmosios instancijos teismo vertinimo pareikštą kritiką. Jos manymu, Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 86 punkte teisingai nusprendė, kad ombudsmeno sprendimas, kuriuo pripažintas netinkamo administravimo atvejis, negali užginčyti 2002 m. liepos 26 d. priimto Komisijos sprendimo galutinio pobūdžio. Priešingas sprendimas paneigtų tai, kad ombudsmeno atliekama skundo nagrinėjimo procedūra nesustabdo ieškinio pareiškimo terminų. Tokiu sprendimu taip pat nebūtų atsižvelgta į tai, kad ombudsmeno atliekama procedūra yra neteisminė, o jo priimamos nuomonės neprivalomos. Dėl apeliantės situacijos nenagrinėjimo iš naujo, atsakydama į pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 54a straipsnį šio Teismo pateiktą klausimą raštu, Komisija iš esmės teigia, kad tai nėra sąlyga, atskira nuo tos, pagal kurią reikalaujama, kad būtų naujų aplinkybių, kurių šioje byloje nebuvo.

3. Vertinimas

a) Dėl teismo praktikos, susijusios su ieškinio, pareikšto dėl vien ankstesnį per nustatytus terminus neginčytą aktą patvirtinančio akto, nepriimtinumo, taikymo atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 1049/2001

123. Vadovaujantis nusistovėjusia teismo praktika, terminas ieškiniui pagal EB 230 straipsnį pareikšti yra viešosios tvarkos, o ne bylos šalių ar teismo diskrecijos klausimas, nes jis nustatytas teisinių situacijų aiškumui ir tikrumui užtikrinti[36].

124. Be to, pagal teismo praktiką ieškinys dėl panaikinimo, pareikštas dėl *vien* ankstesnį per nustatytus terminus neginčytą sprendimą patvirtinančio sprendimo, yra nepriimtinas[37].

125. Pirmosios instancijos teismas pritaikė šią teismo praktiką, skundžiamame sprendime nuspręsdamas, kad 2005 m. vasario 14 d. laiškas, kuriuo atmestas prašymas suteikti galimybę susipažinti su visais dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011, buvo vien 2002 m. liepos 26 d. Sprendimą patvirtinantis aktas.

126. Pirmosios instancijos teismas neišreiškė (bent jau aiškiai) jokių abejonių dėl šios teismo praktikos taikymo atsižvelgiant į Reglamente Nr. 1049/2001 numatytą visuomenės galimybę susipažinti su dokumentais.

127. Kaip pabrėžiau šios išvados 48 punkte, apeliantė kritikuoja Pirmosios instancijos teismą dėl klaidingo su vien patvirtinančiu aktu susijusios teismo praktikos taikymo, o ne dėl to, kad jis pripažino tokią praktiką reikšminga Reglamento Nr. 1049/2001 nuostatų taikymo atveju.

128. Žinoma, apeliantė prieštarauja Pirmosios instancijos teismo atsisakymui 2004 m. gruodžio 22 d. paraišką vertinti kaip visiškai naują, nors ją tokia pripažino Komisija 2005 m. vasario 14 d. atsakyme[38].

36 — Šiuo klausimu žr. 1997 m. sausio 23 d. Sprendimą *Coen* (C-246/95, Rink. p. I-403, 21 punktas) ir 2005 m. gruodžio 8 d. Nutartį *Campailla prieš Komisiją* (C-210/05 P, 38 punktas).

37 — Visų pirma žr. 1977 m. spalio 25 d. Sprendimą *Metro SB-Großmärkte prieš Komisiją* (26/76, Rink. p. 1875, 4 punktas); 1988 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Irish Cement prieš Komisiją* (166/86 ir 220/86, Rink. p. 6473, 16 punktas); 1996 m. sausio 11 d. Sprendimą *Zunis Holding ir kt. prieš Komisiją* (C-480/93 P, Rink. p. I-1, 14 punktas) ir 2004 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *Komisija prieš Greencore* (C-123/03 P, Rink. p. I-11647, 39 punktas).

38 — Kaip esu nurodęs, skundžiamo sprendimo 103–110 punktuose pateiktame alternatyviame vertinime (kritikuojamame anksčiau nagrinėtame trečiajame apeliacinio skundo pagrinde) Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad 2004 m. gruodžio 22 d. pateiktą paraišką reikia vertinti kaip visiškai naują.

129. Vis dėlto šis teiginys atrodo panašesnis į naują prašymą įvertinti faktines aplinkybes, kurio Teisingumo Teismas negali nagrinėti apeliaciniame procese[39], ar netgi kaltinimą, kad Pirmosios instancijos teismas iškraipė įrodymus, o ne į prašymą Teisingumo Teismui patikrinti, ar Reglamento Nr. 1049/2001 taikymo kontekste yra pagrįsta taikyti teismo praktiką dėl vien patvirtinančio akto.

130. Be to, su vien patvirtinančiu aktu susijusios teismo praktikos netaikymu apeliantė rėmėsi tik pavėluotai, t. y. po Teisingumo Teismo per posėdį pateiktų klausimų.

131. Taigi galima daryti išvadą, kad šioje byloje Teisingumo Teismas neturi nuspręsti, ar Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, netiesiogiai, bet būtinai konstatuodamas, kad su vien patvirtinančiu aktu susijusi teismo praktika yra taikytina atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 1049/2001.

132. Vis dėlto galima teisėtai paklausti, pirma, ar, ypač kai Pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas prieštaravimą dėl priimtinumo arba atlikdamas tokį vertinimą savo iniciatyva, turi išspręsti klausimą, susijusį su ieškinio dėl panaikinimo priimtinumo sąlygomis[40], šis teismas neprivalo atsižvelgti į visas jam pateiktoms faktinėms aplinkybėms taikomas teisės nuostatas, įskaitant, jei tokių yra, neleidžiančias tokį ieškinį galimai pripažinti nepriimtinu ir, antra, ar Teisingumo Teismas neturėtų savo iniciatyva išnagrinėti to, kad Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į teisės aktų nuostatas, kurias jis privalėjo įvertinti priimdamas sprendimą dėl ieškinio dėl panaikinimo priimtinumo.

133. Manau, kad atsakymas į pirmąją šio klausimo dalį aiškiai turi būti teigiamas. Atlikdamas *juris dictio* funkciją, teismas turi turėti galimybę jam šalių pateiktoms faktinėms aplinkybėms taikyti ginčui išspręsti reikšmingas teisės nuostatas. Nustatęs teisinį ginčo pagrindą, dėl teisėtumo sprendžiantis teismas privalo jį taikyti visa dalimi, antraip jis savo sprendimą gali būti priverstas grįsti klaidingais teisiniais argumentais. Toks reikalavimas taip pat yra nešališko teisingumo vykdymo ir gero administravimo dalis, ypač kai bylą iš esmės nagrinėjantis teismas turi nagrinėti ieškinio dėl panaikinimo priimtinumo sąlygas, kurias, kaip minėta, jis gali patikrinti savo iniciatyva.

39 — Visų pirma žr. 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimą *AEPI prieš Komisiją* (C-425/07 P, Rink. p. I-3205, 44 punktas ir nurodyta teismo praktika).

40 — Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas, mano manymu, teisingai pastebėjo, kad ieškinio, pareikšto dėl vien patvirtinančio akto, priimtinumo klausimą savo iniciatyva gali iškelti bylą iš esmės nagrinėjantis teismas (žr. 1998 m. balandžio 2 d Sprendimo *Apostolidis prieš Teisingumo Teismą*, T-86/97, Rink. VT, p. I-A-167 ir II-521, 18–25 punktus).

134. Dėl antrojo klausimo taip pat manau, kad Teisingumo Teismas neturėtų toleruoti su ieškinio dėl panaikinimo priimtinumo sąlygomis susijusių teisės normų iškraipymo, nes šis pagrindas, mano manymu, atitinka šios išvados 78 punkte įtvirtintus kriterijus. Jei Teisingumo Teismas leistų tokį iškraipymą, reikštų, kad jis pats sutinka, jog paties sprendime būtų teisės klaidų, kurios buvo padarytos pirmojoje instancijoje ir dėl kurių Pirmosios instancijos teismas ieškinį pripažino nepriimtinu, kai, *nepaisant kitų skundžiamo sprendimo vertinimų* ir atsižvelgiant į vėlesnes pastabas, įvertinus visų taikytinų teisės aktų nuostatas, ieškinį dėl panaikinimo reikėtų pripažinti priimtinu[41].

135. Iš tiesų, atsižvelgęs į visas Reglamento Nr. 1049/2001 nuostatas, Pirmosios instancijos teismas turėjo atmesti Komisijos iškeltą prieštaravimą dėl priimtinumo, kurį ji grindė Teisingumo Teismo praktika dėl vien patvirtinančio akto.

136. Manau, kad Pirmosios instancijos teismas būtų priėjęs prie tokios išvados remdamasis Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 7 dalies kartu su 6 straipsnio 1 dalies paskutinio sakinio tekstu.

137. Šiuo klausimu svarbu priminti, kad, pirma, Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 7 dalyje numatyta, jog galimybės susipažinti su dokumentais išimtys yra taikomos tik tokiam laikotarpiui, kai toks draudimas yra pateisinamas, atsižvelgiant į dokumento turinį, o maksimalus galimas terminas paprastai yra 30 metų. Antra, pagal minėto reglamento 6 straipsnio 1 dalies paskutinį sakinį pareiškėjas nebūtinai turi nurodyti paraiškos pateikimo priežastį.

138. Skaitant šias nuostatas kartu, matyti, jog paraiška dėl galimybės susipažinti su dokumentais gali būti pateikta bet kuriuo metu per maksimalų 30 metų terminą, kad suinteresuota institucija galėtų patikrinti – net jeigu ji iš dalies ar visiškai atmetė pirmąją paraišką dėl galimybės susipažinti su dokumentais, – ar vis dar galioja vienos iš visuomenės galimybės susipažinti su dokumentais išimčių sąlygos, atsižvelgiant į patį dokumento turinį ir nesant reikalo, kad pareiškėjas nurodytų paraiškos pateikimo priežastį. Toks aiškinimas apima ir situaciją, kai taikant Reglamentą Nr. 1049/2001 paraiška pateikiama po tokios pat ankstesnės paraiškos, ir tokiu atveju pareiškėjas neprivalo remtis nuo pirmosios kartotinės paraiškos atmetimo iki naujosios paraiškos pateikimo paaiškėjusiomis naujomis faktinėmis aplinkybės, kad būtų priimtinas teisme pareikštas ieškinys dėl naujos paraiškos atmetimo.

41 — Jei galima suprasti, kad su kaltinimu, jog Pirmosios instancijos teismas iškraipė faktus, susijęs pagrindas negali būti iškeltas apeliacinį skundą nagrinėjančio teismo iniciatyva, nes teismo atliekamo išimtinio faktinių aplinkybių vertinimo pobūdžio tikslas šiuo atveju yra apsaugoti su nagrinėjamomis faktinėmis aplinkybėmis tiesiogiai susijusius asmenis, o teisės iškraipymas, atvirkščiai, atrodo natūraliai priskiriamas apeliacinį skundą nagrinėjančio teismo jurisdikcijai ir juo siekiama ginti bendrąjį interesą.

139. Kitaip tariant, atsižvelgiant į anksčiau minėtas Reglamento Nr. 1049/2001 nuostatas, tai, kad sprendimas, kuriuo atsisakoma suteikti galimybę susipažinti su konkrečiu dokumentu, pareiškėjui tapo galutinis, neužkerta kelio jam pateikti naują paraišką dėl galimybės susipažinti, susijusią su tuo pačiu dalyku. Tuomet suinteresuota institucija privalo patikrinti, ar sąlygos, dėl kurių atmesta pirminė paraiška, vis dar galioja, nesvarbu, ar pareiškėjas to prašo. Naują sprendimą atsisakyti suteikti galimybę susipažinti, jeigu jis buvo priimtas laikantis Reglamente Nr. 1049/2001 nustatytos dviejų etapų procedūros, turi būti galima ginčyti Bendrijos teisme. Iš tiesų toks sprendimas būtų patvirtinantis, tačiau ne *vien* patvirtinantis, nes atsisakymą lėmusios sąlygos buvo vertinamos kitu laiku nei priimant pirmąjį sprendimą.

140. Kadangi toks aktas nėra vien patvirtinantis, nėra jokio teisinio saugumo reikalavimo, dėl kurio Bendrijos teismas turėtų pripažinti, kad nebuvo laikomasi ieškinio pareiškimo terminų.

141. Atvirkščiai, pripažinus, kad su *vien* patvirtinančiu akto pobūdžiu susijusi teismo praktika yra taikytina atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 1049/2001, galiausiai būtų sukonkretinti atsisakymo suteikti galimybę susipažinti su tam tikru dokumentu pateisinimo pagrindai ir taip būtų paneigtas minėtame reglamente įtvirtintas privalomai laikinas kuo platesnio visuomenės priėjimo prie dokumentų principo išimčių pobūdis.

142. Galiausiai svarbu pažymėti, kad ką tik pateiktu požiūriu, žinoma, nesiekiama nevaržyti galimų piktnaudžiaujant pateiktų pasikartojančių paraiškų ir ieškinių. Šiuo klausimu neginčijama, kad Bendrijos teisėje netoleruojamas piktnaudžiavimas jos nuostatomis. Bet kuriuo atveju iš nė vieno šioje byloje esančio įrodymo negalima net įtarti, kad buvo piktnaudžiaujama Reglamento Nr. 1049/2001 nuostatomis.

143. Taigi manau, jog Pirmosios instancijos teismas klaidingai patenkino Komisijos prieštaravimą dėl priimtinumo, pagrįstą tariamu vien patvirtinančiu skundžiamo akto pobūdžiu, nuspręsdamas, kad Reglamento Nr. 1049/2001 nuostatų taikymo atveju svarbi Teisingumo Teismo praktika dėl vien patvirtinančio akto.

144. Tokiomis aplinkybėmis ir jei Teisingumo Teismas nagrinėtų apeliacinio skundo antrąjį pagrindą, mano manymu, skundžiamą sprendimą reikėtų iš dalies panaikinti.

i) Dėl teismo praktikos, susijusios su ieškinio, pareikšto dėl akto, kuris tik patvirtina ankstesnį per nustatytus terminus neginčytą aktą, nepriimtinumu, taikymo šioje byloje

145. Net jei Teisingumo Teismas nepritartų šios išvados ankstesniame punkte pateiktam pasiūlymui, apeliacinio skundo antrasis pagrindas, mano manymu, turėtų būti pripažintas pagrįstu, nes Pirmosios instancijos teismas klaidingai ombudsmeno sprendimą, kuriame pripažįstamas su paraiškos dėl galimybės susipažinti su dokumentais nagrinėjimu šioje byloje susijęs netinkamo administravimo atvejis, kvalifikavo kaip nesantį nauja (reikšmingu) aplinkybe (ar faktinu) teismo praktikos dėl vien ankstesnį per nustatytus ieškiniui pareikšti terminus neginčytą aktą patvirtinančio akto prasme[42].

146. Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad iš esmės darydamas išvadą, jog 2005 m. vasario 14 d. laiškas buvo vien patvirtinantis aktas ir todėl dėl jo nebuvo galima pareikšti ieškinio, Teisingumo Teismas konstatavo, kad, pirma, palyginti su 2002 m. liepos 26 d. Sprendimu, jame nebuvo jokių naujų aplinkybių, ir, antra, prieš surašant minėtą laišką nebuvo iš naujo nagrinėjama apeliantės, kuriai buvo skirtas 2002 m. liepos 26 d. Sprendimas, situacija.

147. Taikydamas šiuos du kriterijus Pirmosios instancijos teismas rėmėsi savo praktika ir Teisingumo Teismo sprendimo *Grasselli prieš Komisiją* 18 punktu[43].

148. Tačiau, kaip atsakydama į Teisingumo Teismo raštu pateiktą klausimą teisingai nurodo Komisija ir priešingai nei nusprendė Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 69 ir 82 punktuose, man neatrodo, kad iš Teisingumo Teismo „seniai susiklosčiusios teismo praktikos“ ar „nusistovėjusios teismo praktikos“ matyti, jog subjekto, kuriam skirtas ankstesnis sprendimas, padėties nenagrinėjimas iš naujo yra savarankiškas kriterijus, kuriuo remiantis aktą galima pripažinti vien patvirtinančiu ankstesnį sprendimą.

149. Tiesa, man žinoma tai, kad Teisingumo Teismas dviejose neseniai priimtose nutartyse patvirtino esant dvi kumuliacines sąlygas, taip pat primintas skundžiamo sprendimo 69 ir

42 — Be abejonės, šis su Pirmosios instancijos teismo vykdoma teisinio faktinių aplinkybių kvalifikavimo kontrole susijęs klausimas yra teisės klausimas, kuris dėl to galėtų būti pateiktas Teisingumo Teismui apeliaciniame procese. Šiuo klausimu žr. 1995 m. spalio 19 d. Sprendimą *Rendo ir kt. prieš Komisiją* (C-19/93 P, Rink. p. I-3319, 36 punktas); 2000 m. birželio 29 d. Sprendimą *Politi prieš Fondation européenne pour la formation* (C-154/99 P, Rink. p. I-5019, 11 punktas) ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Parlamentas prieš Ripa di Meana ir kt.* (C-470/00 P, Rink. p. I-4167, 41 punktas).

43 — 1980 m. gruodžio 10 d. Sprendimas (23/80, Rink. p. 3709).

82 punktuose, pagal kurias nustatomas vien patvirtinantis akto pobūdis[44].

150. Vis dėlto iš vyraujančios Teisingumo Teismo praktikos, iš dalies paminėtos ir dviejose ką tik nurodytose nutartyse, įskaitant ir skundžiamo sprendimo 82 punkte nurodytą minėto sprendimo *Grasselli prieš Komisiją* 18 punktą, matyti, kad aktas gali būti pripažintas vien patvirtinančiu, tik jeigu jis priimtas neatsiradus naujų aplinkybių arba, tiksliau tariant, naujų reikšmingų faktinių aplinkybių, palyginti su ankstesniu aktu, kurį jis patvirtina[45].

151. Kita vertus, neatlikus subjekto, kuriam skirtas ankstesnis sprendimas, padėties nagrinėjimo iš naujo, negalima nustatyti, ar administracinė institucija nenagrinėjo iš naujo dėl to, kad tarp ankstesnio sprendimo ir skundžiamo akto priėmimo nepaaiškėjo naujų aplinkybių arba faktų, ar, atvirkščiai, ji nenagrinėjo iš naujo, nepaisydama to, kad būtent paaiškėjus naujai (reikšmingai) aplinkybei ar faktui ji privalėjo iš naujo išnagrinėti ankstesnį sprendimą, kuris tapo galutinis.

152. Be to, vienintelis reikšmingas Teisingumo Teismo sprendimas – t. y. sprendimas *Herpels prieš Komisiją*[46], kuriuo buvo remiamasi minėtose dviejose nutartyse, siekiant patvirtinti Pirmosios instancijos teismo praktiką, pagal kurią subjekto, kuriam skirtas sprendimas, padėties nagrinėjimo iš naujo neatlikimas yra savarankiškas kriterijus, kuriuo remiantis galima nustatyti akto vien patvirtinantį pobūdį, – nepaisant tam tikro jo teksto dviprasmiškumo, susijęs su *priešinga* situacija, t. y. subjekto, kuriam skirtas sprendimas, padėties nagrinėjimo iš naujo galutiniu rezultatu, kai buvo iš esmės pakeistas administracinės institucijos anksčiau priimtas sprendimas, dėl ko skundžiamas aktas negalėjo būti laikomas *vien ir tik patvirtinančiu* minėtą sprendimą[47].

153. Taigi, mano manymu, žalinga iš vienintelio šio Teisingumo Teismo sprendimo daryti bendrą išvadą, kad subjekto, kuriam skirtas sprendimas, padėties nagrinėjimo iš naujo neatlikimas yra reikšmingas kriterijus, kuriuo remiantis galima nustatyti vien patvirtinančio akto buvimą.

154. Apibendrinant galima daryti išvadą, kad tik naujos (reikšmingos) aplinkybės ar fakto atsiradimas gali *pateisinti* administracinės institucijos ankstesnio galutiniu tapusio

44 — Minėtų nutarčių *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją* 47 punktas ir *Campailla prieš Komisiją* 23 punktas.

45 — Šiuo klausimu žr. 1964 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Muller prieš Komisiją* (109/63 ir 13/64, Rink. p. 1293, 1316); 1970 m. balandžio 14 d. Sprendimą *Nebe prieš Komisiją* (24/69, Rink. p. 145, 8 punktas); 1973 m. gegužės 8 d. Sprendimą *Gunnella prieš Komisiją* (33/72, Rink. p. 475, 10 ir 11 punktai) ir 2006 m. rugsėjo 14 d. Sprendimą *Komisija prieš Fernández Gómez* (C-417/05 P, Rink. p. I-8481, 46 punktas). Taip pat žr. generalinio advokato G. Reischl išvados byloje, kurioje buvo priimtas 1983 m. gruodžio 1 d. Sprendimas *Michael prieš Komisiją* (343/82, Rink. p. 4023), 1 punktą.

46 — 1978 m. kovo 9 d. Sprendimas (54/77, Rink. p. 585).

47 — Minėto sprendimo *Herpels prieš Komisiją* 11–14 punktai.

sprendimo įvertinimą iš naujo[48]. Tokiu atveju būtų logiška, kad taip iš naujo išnagrinėjus priimto sprendimo teisėtumą, jei taikoma, būtų galima ginčyti Bendrijos teisme, net jei šis sprendimas iš dalies ar visiškai patvirtintų ankstesnį sprendimą[49].

155. Taip pat naujos aplinkybės ar fakto nebuvimas pateisina atsisakymą iš naujo nagrinėti ankstesnį galutiniu tapusį sprendimą. Vis dėlto tokiu atveju naujos aplinkybės ar fakto nebuvimo pakanka pripažinti nepriimtinu ieškinį, pareikštą dėl ankstesnį sprendimą patvirtinančio akto.

156. Iš tikrųjų, jei administracinė institucija iš naujo nagrinėja sprendimą, nors neturi tam pagrindo, nes neatsirado naujų aplinkybių ar faktų, ieškinys dėl ankstesnį sprendimą patvirtinančios priemonės būtų nepriimtinas[50], nes šis aktas vien patvirtino minėtą sprendimą.

157. Ir atvirkščiai, jei administracinė institucija atsisako iš naujo nagrinėti ankstesnį sprendimą, kuris tapo galutinis, nors prašymas iš naujo išnagrinėti yra tinkamai pagrįstas naujomis aplinkybėmis ar faktais, ieškinys dėl sprendimo atsisakyti panaikinimo būtų priimtinas[51].

158. Taigi, atsižvelgdamas į anksčiau apibendrintą vyraujančią Teisingumo Teismo praktiką, manau, kad tik to, jog administracinė institucija iš naujo nenagrinėjo ankstesnio sprendimo, kuris tapo galutinis, nepakanka norint nuspręsti, kad vėliau priimtas aktas buvo vien patvirtinantis ankstesnį aktą.

159. Taigi šioje byloje apeliantės kritikos dėl Pirmosios instancijos teismo vertinimų dėl 2002 m. liepos 26 d. Sprendimo nagrinėjimo iš naujo neatlikimo reikšmingumas visiškai priklauso nuo jos kaltinimų dėl Pirmosios instancijos teismo išvados, susijusios su naujų aplinkybių neatsiradimu, pagrįstumo.

48 — Žr. 1961 m. kovo 22 d. Sprendimą *Snupat prieš Aukštąjį Tarnybą* (42/59 ir 49/59, Rink. p. 101, 146); 1965 m. birželio 17 d. Sprendimą *Müller prieš Tarybas* (43/64, Rink. p. 499, 515); 1984 m. gegužės 30 d. Sprendimą *Aschermann ir kt. prieš Komisiją* (326/82, Rink. p. 2253, 13 punktas); 1985 m. gegužės 15 d. Sprendimą *Esly prieš Komisiją* (127/84, Rink. p. 1437, 10 punktas); 1986 m. gegužės 7 d. Sprendimą *Barcella ir kt. prieš Komisiją* (191/84, Rink. p. 1541, 13 punktas); 1986 m. liepos 10 d. Sprendimą *Trenti prieš ESK* (153/85, Rink. p. 2427, 11 punktas); 1986 m. lapkričio 13 d. Sprendimą *Becker prieš Komisiją* (232/85, Rink. p. 3401, 8 punktas); 1987 m. vasario 4 d. Sprendimą *Pressler-Hoeft prieš Audito rūmus* (302/85, Rink. p. 513, 6 punktas); 1988 m. kovo 8 d. Sprendimą *Brown prieš Teisingumo Teismą* (125/87, Rink. p. 1619, 13 punktas); 2001 m. sausio 11 d. Sprendimą *Martínez del Peral Cagigal prieš Komisiją* (C-459/98 P, Rink. p. I-135, 45 punktas) ir 2003 m. kovo 26 d. Nutartį *Inpesca prieš Komisiją* (C-170/01 P, 72 punktas).

49 — Šiuo klausimu visų pirma žr. 2001 m. vasario 7 d. Sprendimą *Inpesca prieš Komisiją* (T-186/98, Rink. p. II-557, 48 punktas).

50 — Šiuo klausimu žr. minėtų Teisingumo Teismo sprendimo *Cour Trenti prieš ESK* 13 ir 14 punktus ir Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Inpesca prieš Komisiją* 49 punktą.

51 — Žr. minėtą sprendimą *Muller prieš Komisiją*, p. 1316 ir 1973 m. liepos 12 d. Sprendimą *Tontodonati prieš Komisiją* (28/72, Rink. p. 779, 3–5 punktai).

160. Kaip pabrėžiau, dėl toliau nurodomų priežasčių, mano manymu, turėtų būti pritarta apeliantės pateiktiems argumentams, kritikuojantiems Pirmosios instancijos teismo išvadą, kad ombudsmeno sprendimas, kuriame nustatytas su galimybe susipažinti su prašomais dokumentais šioje byloje susijęs netinkamo administravimo atvejis, nėra nauja aplinkybė anksčiau minėtos teismo praktikos prasme.

161. Šiuo klausimu reikia priminti, kad atmesdamas apeliantės pirmojoje instancijoje pateiktus argumentus Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog byloje *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją*[52] priimtos nutartys neleidžia taip kvalifikuoti ombudsmeno sprendimo, nepaisant faktinių skirtumų tarp šios bylos ir bylos, kurioje buvo priimtos minėtos nutartys (skundžiamo sprendimo 84 ir 85 punktai). Skundžiamo sprendimo 86 punkte jis taip pat nusprendė, kad, atsižvelgiant į Sprendimo 94/262 2 straipsnio 6 dalį, pagal kurią ombudsmenui pateikiami skundai nedaro įtakos terminams pateikti apeliaciją administraciniame arba teismo procese, ir į Teisingumo Teismo nutartį minėtoje byloje *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją*, šie skirtumai negali reikšti *a contrario*, kad ombudsmenui nustačius netinkamo administravimo atvejį tokia išvada yra nauja aplinkybė, dėl kurios apeliantė, neapskundusi teismui pirminio sprendimo, galėtų apeiti minėtus terminus.

162. Reikia pastebėti, kad, kaip matyti iš teismo praktikos, fakto ar aplinkybės buvimo „nauju“ sąlyga yra įvykdyta, jei nagrinėjamas faktas ar aplinkybė atsirado po to, kai ankstesnis sprendimas tapo galutinis[53].

163. Šioje byloje nėra abejonių, kad taip buvo ombudsmeno sprendimo, priimto 2004 m. gruodžio 14 d., atveju.

164. Vis dėlto abejoju, ar remiantis tik šia paprasta išvada galima paneigti Pirmosios instancijos teismo teiginio, kad minėtas sprendimas nebuvo nauja aplinkybė, pagrįstumą. Jei taip būtų, Pirmosios instancijos teismo klaida prilygtų akivaizdžiam įrodymų iškraipymui, kaip tai, beje, teigia ir apeliantė.

165. Tiksliau tariant, nors ir pripažįstu, aiškinamas gana laisvai Pirmosios instancijos teismo vertinimas paremtas netiesioginiu, bet būtinu sąvokos „naujas“ papildomu kriterijumi, pagal kurį nagrinėjami faktai ar aplinkybės, pateisinantys administracinės institu-

52 — Minėtos Teisingumo Teismo nutarties 49 punktas ir 2003 m. spalio 15 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis (T-372/02 Rink. p. II-4389, 40 punktas).

53 — Visų pirma žr. minėtų Teisingumo Teismo sprendimų *Nebe prieš Komisiją* 8 punktą; *Esly prieš Komisiją* 11 punktą ir Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Inpesca prieš Komisiją* 50 punktą.

cijos ankstesnio sprendimo, kuris tapo galutinis, nagrinėjimą iš naujo, turi būti „reikšmingi“ ar „pakankamai reikšmingi“, kaip šis kriterijus yra apibrėžtas ir Teisingumo Teismo praktikoje[54].

166. Taigi atrodo, kad šį kriterijų atitinka faktas, galėjęs reikšmingai pakeisti apeliantės situaciją, kuria pagrįsta jos pirminė paraiška, dėl kurios priimtas galutiniu tapęs ankstesnis sprendimas[55]. Manau, taip pat teisinga kaip „reikšmingą“ ar „pakankamai reikšmingą“ kvalifikuoti faktą, galintį reikšmingai pakeisti sąlygas, kurioms esant buvo priimtas ankstesnis aktas, kurį prašoma nagrinėti iš naujo, pavyzdžiui, faktas, sukeliantis abejonių dėl minėtu aktu priimto sprendimo pagrįstumo[56].

167. Būtent toks yra ombudsmeno sprendimas, pavyzdžiui, priimtas 2004 m. gruodžio 14 d., kuriame nustatytas su paraiškos dėl galimybės susipažinti su tam tikrais dokumentais nagrinėjimu susijęs netinkamo administravimo atvejis, nes administracinė institucija, pažeisdama Reglamentą Nr. 1049/2001, nenurodė pagrįstų priežasčių, galinčių pateisti atsisakymą apeliantei suteikti galimybę susipažinti su minėtais dokumentais.

168. Žinoma, ši situacija skiriasi nuo tokios, kai ombudsmenas, išnagrinėjęs skundą, tik patvirtina administracinės institucijos vertinimą, kaip įvyko minėtose Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo nutartyse byloje *Internationaler Hilfsfonds prieš Komisiją* nagrinėtose situacijose.

169. Be to, kitaip nei nusprendė Pirmosios instancijos teismas, nei Sprendimo 94/262 2 straipsnio 6 dalis, nei EB 195 straipsnis, mano manymu, neužkerta kelio 2004 m. gruodžio 14 d. priimtą ombudsmeno sprendimą kvalfikikuoti kaip „naują reikšmingą faktą“.

170. Iš tiesų, viena vertus, sutikus su tokiu kvalifikavimu, nebūtų prieštaraujama tam, kad skundo pateikimas ombudsmenui nesustabdo ieškinio dėl pirminio sprendimo pareiškimo terminų, kaip tai nurodyta Sprendimo 94/262 2 straipsnio 6 dalyje. Dėl pirminio sprendimo šis terminas yra toliau skaičiuojamas, nes toks sprendimas netgi gali tapti galutinis pareiškėjui, kai ombudsmenas nenustato netinkamo administravimo atvejo, arba net jei netinkamo administravimo atvejis

54 — Dėl sprendimų grupės, susijusios su „nauja reikšminga faktine aplinkybe“, žr. minėtų sprendimų *Aschermann ir kt. prieš Commissio* 13 punktą; *Trenti prieš ESK* 11 punktą, *Becker prieš Komisiją* 9 punktą ir nutarties *Inpesca prieš Komisiją* 72 punktą; dėl sprendimų, susijusių su „pakankamai (gana) nauja faktine aplinkybe“, žr. minėtų sprendimų *Muller prieš Komisiją* 17 punktą ir *Esly prieš Komisiją* 12 punktą.

55 — Šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Becker prieš Komisiją* 11 punktą; nutarties *Inpesca prieš Komisiją* 73 punktą ir Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Inpesca prieš Komisiją* 51 punktą. Taip pat žr. minėto sprendimo *Esly prieš Komisiją* 11 ir 12 punktus.

56 — Žr. 1998 m. rugsėjo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Hagleitner prieš Komisiją* (T-94/96, Rink. VT, p. I-A-489 ir II-1467, 31 ir 32 punktai) ir 2009 m. gegužės 6 d. Sprendimą *M prieš EMEA* (T-12/08 P, 54 punktas).

nustatomas, kai jis yra tik procedūrinio pobūdžio ir nekelia jokių abejonių dėl ankstesniame per nustatytus terminus neginčytame akte įtvirtinto sprendimo pagrįstumo.

171. Taigi ieškinio pareiškimo terminai būtų atnaujinti ne dėl kreipimosi į ombudsmeną, o dėl to, kad jo sprendimas, kuriuo nustatytas reikšmingas netinkamo administravimo atvejis nagrinėjant paraišką dėl galimybės susipažinti su dokumentais, prilygsta naujam reikšmingam faktui Teisingumo Teismo praktikos prasme.

172. Kita vertus, nors tiesa, jog EB 195 straipsnis nenustato pareigos institucijoms, *dėl kurių veiklos buvo pateiktas skundas* ombudsmenui, iš naujo išnagrinėti savo pozicijas, šis vertinimas netaikomas, kai atlikęs tyrimą ombudsmenas nustato netinkamo administravimo atvejį, kurio dalykas yra susijęs su atitinkamos institucijos galutiniu tapusiame akte, kurį prašoma iš naujo išnagrinėti, priimtu sprendimu.

173. Beje, būtų beprasmiška teisės aktuose ar net EB sutartyje ieškoti, iš kur kilo pareiga iš naujo nagrinėti galutiniu tapusį Bendrijos aktą dėl atsiradusio naujo reikšmingo fakto; ši pareiga grindžiama bendruoju administracinės teisės principu, kaip teisingai nurodė Pirmosios instancijos teismas minėtame sprendime *Inpesca prieš Komisiją*[57].

174. Mano manymu, požiūris, kad toks ombudsmeno sprendimas, koks buvo priimtas 2004 m. gruodžio 14 d., būtų pripažįstamas nauju reikšmingu faktu, pateisinančiu tai, jog administracinė institucija iš naujo išnagrinėtų galutiniu tapusį ankstesnį sprendimą, užtikrintų ombudsmeno sprendimo, kuriame nustatytas netinkamo administravimo atvejis, veiksmingumą, kartu išsaugodamas būtiną institucijos diskreciją. Iš tiesų, viena vertus, ir atvirkščiai nei atsiliepime į apeliacinį skundą teigia Komisija, institucija būtų labiau linkusi rūpestingai laikytis gero administravimo reikalavimų galimybės susipažinti su dokumentais srityje, jei žinotų apie pareiškėjo galimybę prašyti iš naujo išnagrinėti sprendimą atsisakyti suteikti galimybę susipažinti su dokumentais, ombudsmenui nustačius netinkamo administravimo atvejį. Kita vertus, akivaizdu, kad, nepaisant pareigos iš naujo nagrinėti ankstesnio sprendimo neleisti susipažinti su dokumentais pagrįstumą, institucija išsaugotų galimybę neatskleisti prašomo dokumento, remdamasi Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnyje numatytomis išimtimis[58].

175. Dėl šių priežasčių manau, kad Pirmosios instancijos teismas klaidingai nusprendė, jog 2004 m. gruodžio 14 d. ombudsmeno sprendimas negali būti kvalifikuojamas kaip nauja

57 — 54 punktas.

58 — Bet kuriuo atveju reikia priminti, kad ombudsmeno išvados nėra privalomos Bendrijos teismui, nors jos gali būti gero administravimo principo pažeidimo įrodymas. Žr. 2007 m. spalio 25 d. Sprendimą *Komninou ir kt. prieš Komisiją* (C-167/06 P, 44 punktas).

aplinkybė, t. y. kaip naujas reikšmingas faktas, galintis pateisinti 2002 m. liepos 26 d. laiške esančio sprendimo, kuriuo atsisakoma apeliantei suteikti galimybę susipažinti su kai kuriais dokumentais, susijusiais su sutartimi LIEN 97-2011, nagrinėjimą iš naujo.

176. Pirmosios instancijos teismas taip pat padarė klaidą, skundžiamo sprendimo 93–100 punktuose nuspręsdamas, kad Komisija nenagrinėjo iš naujo apeliantės situacijos, ir taip netiesiogiai, bet neabejotinai paneigė Komisijos pareigą iš naujo išnagrinėti šią situaciją, nepaisant to, kad nuo pirminio sprendimo priėmimo iki pirmojoje instancijoje ginčyto akto priėmimo įvyko naujas reikšmingas faktas, t. y. buvo priimtas 2004 m. gruodžio 14 d. ombudsmeno sprendimas, kuriame nustatytas su apeliantės pateiktos paraiškos dėl galimybės susipažinti su dokumentais nagrinėjimu susijęs netinkamo administravimo atvejis.

177. Atsižvelgdamas į tai, kas pasakyta, siūlau pripažinti pagrįstu apeliacinio skundo antrąjį pagrindą ir iš dalies panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek juo patenkintas Komisijos iškeltas prieštaravimas dėl priimtinumo ir pripažinta, kad pirmojoje instancijoje ieškinys buvo pareikštas dėl vien 2002 m. liepos 26 d. laiške esantį sprendimą patvirtinančio akto.

178. Taip panaikinus skundžiamo sprendimo dalį, vis dėlto ieškinys pirmojoje instancijoje galėtų būti pripažintas priimtinu, tik jei būtų pripažintas pagrįstu apeliacinio skundo trečiasis pagrindas.

179. Vis dėlto, kaip esu nurodęs anksčiau, manau, kad apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą reikia atmesti.

180. Dėl to siūlau apeliacinį skundą atmesti[59].

V — Dėl bylinėjimosi išlaidų

181. Remiantis Procedūros reglamento 122 straipsnio pirmąja pastraipa, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal to paties reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti

59 — Žinoma, tokiomis aplinkybėmis nebereikia priimti sprendimo dėl apeliantės reikalavimų, kuriais siekiama tariamai 2005 m. vasario 14 d. Komisijos laiške esančio sprendimo panaikinimo ir juo labiau dėl reikalavimų, kuriais Teisingumo Teismo prašoma priimti sprendimą dėl esmės. Šiuo klausimu, net jei Teisingumo Teismas patenkintų apeliacinį skundą, jis negalėtų patenkinti pastarojo prašymo, nes, kaip teisingai atsiliepime į apeliacinį skundą nurodo Komisija, Pirmosios instancijos teismas neturėjo galimybės priimti sprendimo dėl bylos esmės. Taigi šioje bylos stadijoje dar negalima priimti galutinio sprendimo Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio 1 dalies prasme.

bylinėjimosi išlaidas iš apeliantės ir ji, mano nuomone, turi pralaimėti bylą dėl visų savo pagrindų, ji turi padengti su apeliaciniu skundu susijusias bylinėjimosi išlaidas.

VI — Išvada

182. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui priimti tokį sprendimą:

„1. Atmesti apeliacinį skundą.

2. *Internationaler Hilfsfonds eV* padengia bylinėjimosi išlaidas.“